

Csittszentivánon öt gazdaságot érintett a sertéspestis

A többi disznót nem szállítják el

Fotó: archív

Mint már hírül adtuk, a Mezőpanit községhez tartozó Csittszentivánon felütötte a fejét az afrikai sertéspestis. A 70 háztáji gazdaságból eddig ötöt érintett a kór és ezzel a kár. Az állategészségügyi hatóság a fertőzött állományt megsemmisítette, és a gazdaságokat fertőtlenítette. Közben az az álhír terjedt el, hogy a faluból minden sertést el-

visznek és megsemmisítenek. Bodó Előd Barna polgármester a közösségi oldalán is felhívta a figyelmet, hogy álhírről van szó, nem viszik el az összes disznót a faluból. Közben sokan mentették a menthetőt, idejekorán levágták a karácsonyra szánt sertéseket.

Mezey Sarolta

A polgármestert többen megkeresték azzal, hogy az a hír terjed, miszerint a Csittszentivánon megjelent afrikai sertéspestis miatt – ami öt háztáji gazdaságban okozott kárt – az összes disznót elszállítják a faluból.

– A hír nem igaz, álhírt terjesztenek. Ha kiderül, ki ennek a forrása, akkor feljelentést fogunk tenni. Vészhelyzetben álhíreket terjeszteni

(Folytatás a 4. oldalon)

Medvetámadás

Medvetámadás áldozata lett egy 40 éves mosoni férfi. A pásztort hétfőn este támadta meg a nagyvad egy Székelysárd és Moson közötti külterületen, súlyos sérüléseket okozva a fején.

2.

Jelenléti oktatással kezdődik a tanév

Romániában jelenléti oktatással kezdődik szeptember 13-án a 2021–2022-es tanév, és csak azokon a településeken térnek át online oktatásra, amelyeken hat ezrelék fölé emelkedik a fertőzöttségi ráta.

3.

Az USR PLUS zsaroló lépése

Kelemen Hunor nyilatkozata szerint a kormányulást azért kellett félbeszakítani, mert az USR PLUS keresztbe tett az RMDSZ által kezdeményezett Anghel Saligny programnak.

4.

Értékteremtők munkásságának elismerése

A marosvásárhelyi Forgatag meghatóan szép rendezvénye volt az Értékteremtő díj átadása, amelyen az idén is olyan személyiségeket díjaztak, akik életüket és munkásságukat a helyi közösség szolgálatának szentelték az oktatás és a művelődés területén.

6.

MINŐSÉGI
OLASZ LENCSEK
25% KEDVEZMÉNNYEL

OPTICA
OPTOFARM

AZ AJÁNLAT ÉRVÉNYES A DIOPTRIÁS ÉS DIOPTRIA
NÉLKÜLI, ANTIREFLEXES ÉS KARCVÉDŐ RÉTEGGEL
BEVONT LENCSEKRE EGYARÁNT.

Az akció szeptember 30-ig vagy a készlet erejéig érvényes

www.optofarm.ro

Aktuális

Ez a politika!

Mózes Edith

Hónapok óta forró téma az, ami az energiapiacra történik, a csillagos égig robbanó energiaárak az előrejelzések szerint megállíthatatlanul még tovább fognak emelkedni. A kétségbeesett embereket nem vigasztalja, hogy a probléma nem csupán romániai, az energia egész Európában jelentősen megrágult.

Az alacsony jövedelműek milliói kerültek nehéz helyzetbe Romániában. A helyzet egyre rosszabbodik, nyílt titok, több millió – minimálbérből vagy ezer lejnél is alacsonyabb nyugdíjból tengődő – állampolgár nem fogja tudni kifizetni a téli számlákat.

A kormány törvényben készül meghatározni a sérülékeny fogyasztó fogalmát, és állítólag az állam támogatást nyújtana az alacsony és közepes jövedelmű polgároknak, hogy energiaszámláikat törleszteni tudják. A miniszterelnök a múlt héten válságtanácskozást hívott össze az energiaár-szabályozó hatóság, a Transelectrica állami energiavállalat, az OPCOM villamosenergia-tőzsde, illetve a Versenytanács képviselőinek részvételével, megoldást keresve arra, hogy ilyen körülmények között a lakosság miként tudná átvészelni a telet.

A miniszterelnök az említett megbeszélésen kijelentette: az egyre dráguló energia ellenére sem áll szándékában a kormánynak államilag szabályozott árakat megszabni az energiapiacra. Kitart az ár-liberalizáció mellett, ugyanis Romániának arra kell törekednie, hogy minél korábban függetlenné váljon energetikai szempontból, amihez

(Folytatás a 3. oldalon)

SZEPTEMBER

2., csütörtök

A Nap kel
6 óra 43 perckor,
lenyugszik
20 órakor.
Az év 245. napja,
hátravan 120 nap.

Isten éltesse!

Ma **REBEKA** és **DORINA**, holnap **HILDA** napja.
HILDA: vagy ófelnémet eredetű, ekkor jelentése: harcosnő, vagy az így kezdődő és végződő nevek önállósult formája.

IDŐJÁRÁS

Részben napos

Hőmérséklet:
max. 18 °C
min. 6 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2021. szeptember 1.

1 EUR	4,9345
1 USD	4,1756
100 HUF	1,4172
1 g ARANY	243,5212

Megyei hírek

Filmvetítés a Vibe-on

A Vibe Fesztivál városi különkiadásán vetítik a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem audiovizuális kommunikáció: forgatókönyv- és reklámírás, média szakának hallgatói által létrehozott vizsgafilmeiket szeptember 3-án, pénteken 12 órától a Mészárosok bástyájában a 3g HUB színházteremben. A bemutatandó alkotások listája: A kórház (rendezte: Sebesi Renáta), Peking (r. Ungvári Anita), Fájdalomküszöb (r. Purosz Leonidasz), Liszt-rapszódia (r. Jakab Imola), Távolság (r. Simó Franciska), Virágvasárnap (r. Janka Zsófia). A vetítést követő beszélgetésen részt vesznek az alkotók, valamint a Magyar Művészeti Kar dékánja, dr. Kós Anna egyetemi professzor.

Megkezdődött a Molnár Dénes-alkotótábor

A Maros-mezőségi Művésztelep szervezésében megnyílt a XVI. Mezőpanit Molnár Dénes Képzőművészeti Alkotótábor 14 külföldi és hazai alkotó részvételével. A tábor zárókiállítását szeptember 5-én 12 órakor lesz a helyi református templom udvarán. A rendezvény támogatói a Bethlen Gábor Alapítvány, Mezőpanit Polgármesteri Hivatala, a Communitas Alapítvány és Mezőpanit református egyházközössége.

Szászrégenben vendégszerepel a Hargita együttes

A Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes Erdélyi táncoksoló című műsorában az erdélyi tájegységek táncrendjeit, ezen belül néhány falu, illetve táncos táncát mutatják be. Az előadásra szeptember 9-én, csütörtökön este 7 órai kezdettel kerül sor a szászrégeni Eugen Nicora művelődési ház nagytermében. Helyet foglalni a művelődési ház jegypénztáránál munkanapokon 10-17 óra között vagy a 0757-109-450-es és 0740-515-617-es telefonszámokon lehet. Egy jegy ára felnőtteknek 20, nyugdíjasoknak és diákoknak 10 lej.

Az erdélyi magyar múlt nagyjai a világhálón

Szeptember 1-től online formában olvasható és hallható az Erdélyi magyar breviárium, amely visszpillantó tükörcént bemutatja Erdély jeles személyiségeit. Az esztendő 365 napjához kapcsolódó életrajz- és esszéorozat színes panorámát tár az olvasó elé. Nyomon követhető mindaz, amit eleink az erdélyi és egyetemes kultúra szolgálatában tettek. Az Erdélyi magyar breviárium esszéi azt sugallják, hogy az olvasó kezdje napját a magyar múlt emlékezetes szülöttével, akinek társaságában ihletet, életkedvet, örömet meríthet. Elérhető: www.erdelyibreviarium.ro

Új terápiás lehetőség: négy napos program

A Bonus Pastor Alapítvány szeptember 30-a és október 3-a között négy napos terápiás programot szervez férfi és női szenvedélybetegnek és hozzátartozóknak Szentkötlynán. A program célja az absztinencia elérése, információszerezés a függőséggel kapcsolatban, terápiás terv készítése, önismeret. Ezeket a célokat csoportfoglalkozások, workshopok, személyes tanácsadás, igei csendességek, valamint főlépült szenvedélybeteg élet történetek meghallgatása által érik el. A csoportfoglalkozások segítenek a függőséggel való szembenézésben, az önismeretben. A workshopokon információkat lehet szerezni a függőségről, társfüggőségről, ill. segítséget nyújtanak a diagnózisalkotásban és a terápiás terv elkészítésében. A felvétel előzetes interjú alapján történik. Jelentkezni szeptember 24-ig lehet Bartha Évánál a 0740-056-691-es és McAlister Magdolnánál a 0742-653-331-es telefonszámon.

Hírszerkesztő: Kaáli Nagy Botond

Növekedő számok, csökkenő buzgóság

Egyre kevesebb fiatal dönt az oltás mellett

A már hónapok óta rebesgetett negyedik hulláma a koronavírusnak elérte Romániát is. Napok óta ível felfelé az esetek száma, újra ezer fölé tehető a kezdet. A járványügyi hatóság már fontolóra vette az újabb szigorítások bevezetését. Sorin Cîmpeanu tanügyminiszter is lépett az ellen, hogy a vírus tovább terjedhessen: minden tanárnak és diáknak kötelező módon egészségügyi maszkot kell viselnie a tanórák ideje alatt.

Forró-Bathó Eszter-Anna

Románia EU-s viszonylatban mindig az utolsók között volt, viszont a nyár eleji lazítások óta még inkább lecsökkent az oltakozási kedv. A legújabb adatok szerint ma már csak Bulgária áll mögöttünk az átoltottság tekintetében.

Míg az országban a felnőtt lakosság átoltottsága 33% alatt van, addig az EU-s átlag már meghaladta a 75%-ot. Az e heti előrejelzések szerint a napi

fertőzettek száma elérheti akár a 2700-at is.

Mindezek ellenére egyre kevesebb fiatal dönt az egyszerű és észszerű megoldás mellett, az oltásnál. A legfrissebb felmérések szerint a 12–15 éves korosztályból a diákok közel 5%-a élt a vakcina lehetőségével, míg a 16–19 évesek körében ez a százalékszám már meghaladta a 20-at. Ebben nem csak a szülői beleegyezés hiánya a hátráltató ok, de ott szerepel az interneten terjedő álhírek tömege is. Több internetes felületen jelenik meg az oltás kérdése és fontossága, néhol hazsontalansága is. Ezeknél a tartalmaknál nagy részben találkozhatunk felnagyított, eltúlzott tényekkel, áltérnyekkel. Mindaz kétségkívül igaz, hogy mindenkire másképp hat az oltás, de ez nem csak a koronavírus elleni védőoltással van így, hanem minden más hasonló védőszerrel, akár orvossággal. Ámbár mindenkinek saját szíve joga eldönteni, hogy támogatja vagy ellenzi az oltást, mégis nagy felelősséggel jár az, hogy ezt kívül osztjuk meg, kivél nem. A mai fiatalok ugyanis sokszor betegesen követik az interneten látott „divatot”. Ha

egy híresebb közéleti személy nem támogatja az oltást, akarva-akaratlanul képes magával vonzani a követői jó részét, beleértve az ifjúságot, hogy ők se legyenek amellet, hogy beoltassák magukat. Nem beszélve még az interneten terjedő „összeesküvés-elméletekről”, amelyek az ifjúság körében futótűzként terjednek, amolyan „egy bolond százat csinál” módra, így retentve el a tenni akarók táborát. Mindemellett vannak fiatalok, akik úgy gondolják, ezzel tudnak szembenemenni a rendszerrel, ettől lesznek „menők”, ha ellenzik, szükségtelennek titulálják azt, ami az ország jólétét is előrevihetné.

A fent említetteket összevetve nem kéne csodálkozunk azon, ha többekben felmerül a kérdés, hogy miért is szükséges az oltás. Akárhányszor belebotlanánk ebbe és az ehhez hasonló kérdésekbe, csak jussanak eszünkbe a véget nem érő fesztiváli emlékek sokasága, a pár évvel ezelőtti nyári táborokban felcsengő kacagásaink, az osztálytermekben eltöltött tanórák percei: pontosan ezeket a pillanatokért is szükséges a koronavírus elleni oltás.

Medvetámadás

Nem mehet ez így tovább!

Medvetámadás áldozata lett egy 40 éves mosoni férfi. A pástort hétfőn este támadta meg a nagyvad egy Székelysárd és Moson közötti külterületen, súlyos sérüléseket okozva a fején. Állapota stabil, de műtétre szorul. A szóban forgó terület a medveállomány szempontjából magas kockázatúnak számít. A vadásztársaság adatai szerint 15 évvel ezelőtt 7 medve élt ezen a 7000 hektárnyi területen, most viszont 40 egyednél is többet tartanak számon. Az ott élők elmondása szerint naponta bejár a nagyvad a belterületekre is. Nyáradszereda önkormányzata megteszi a szükséges lépéseket, viszont a nemrég életbe lépett 81-es számú sürgősségi kormányrendelet értelmében nem tudunk eljárni, mert a jogszabály csak a belterületeken történt esetekre vonatkozik, a külterületeken történt támadások esetében, mint jelen helyzetben is, nem alkalmazható a törvény. Nem várhatunk tovább, nem engedhetjük, hogy a nagyvadaknak még többet essenek áldozatul. Kérjük a lakókat, lehetőség szerint ne egyedül menjenek a mezőre, és vészhelyzet esetén hívják a 112-es segélyhívó számot!

Tóth Sándor, Nyáradszereda polgármestere

RENDEZVÉNYEK

Könyvbemutató Marosszentgyörgyön

Szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján 19 órakor a marosszentgyörgyi plébánia tanácstermében Kovács Erikó magyartanár bemutatja Baricz Lajos Az élet kenyere – 88 vers az eucharisziáról – című verseskötetét. Közreműködik a Kolping Család énekkara, a MaKiTa gyermekkar és az egyházközösségi Szent György kórus. A kötetből felolvass Pataki Ágnes.

Bemutató a Spectrum Színházban

Szeptember 6-án, hétfő este 7 órától a Két hold világa című sorsjátékot mutatják be a marosvásárhelyi Spectrum Színházban a Gyulai Várszínház, a Transzformáció Alapítvány és a Spectrum Színház közös előadásaként. Nemes Nagy Ágnes költő mértékadó és meghatározó személyisége volt a II. világháború utáni magyar irodalomnak. Lengyel Balázs író, esszéista, irodalomszervező az Újhold folyóirat körének legjelentősebb kritikusa volt. Kettejük sorsa sorsát választathatatlanul összefonódott, és annak ellenére, hogy házasságuk válással végződött, szellemi életközösségük, barátságuk mindvégig megmaradt. Életük része volt a hangos ellenállás, majd néma túlélés a diktatúra idején, háború és fogolytábor, a „hároméves irodalom” eufóriája után a kitaszítottság, üldözöttség mentése és bújtatása... Az előadás naplók, levelek, interjúk, esszék és versek különös ötvöze. Két ember kivételes viszonyulása egymáshoz és a világhoz, fordulatokban gazdag létük stációi, két nagyszerű színész, Szorcik

Kriszta és Bogdán Zsolt tolmácsolásában. Jegyvásárlás előadás előtt két órával a pénztárnál. Jegyfoglalás a 0744-301-875-ös telefonszámon. Jegyárak: a teljes ár 25 lejbe, a nyugdíjas-/diákjegy 20 lejbe kerül. A maszkviselés kötelező.

Orgonakoncert

A Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesület szervezésében szeptember 7-én, kedden 19 órakor kerül sor a várudvari és vártemplomi orgonakoncertre. Fellép Bereczki-Tollas László zenetanár, a Vártemplom orgonistája. Műsor: J. B. Bach, J. Worgan, Fasang Á., J. Battishill, D. Steinbelt, J. K. F. Fisher, J. B. Vanhal, Gárdonyi Z., T. Hasslinger, J. Pachelbel, G. F. Händel, Trajtlér G., F. W. Zachow, H. Purcell és J. Benda művei. A belépés díjtalan.

Trianon-előadás és koncert

Szeptember 8-án, szerdán este 7 órától látható a Spectrum Színházban az Idegen nép van ma ott, hol régen magyar lakott – Trianon 100 című produkció, amely a békédiktátum aláírásának centenáriuma készül. Szövegét Csúri Ákos írta és szerkesztette, a zenei anyagot Pál István Szalonna állította össze. A járvány alatt online formában volt a premier, amelyet egy hét alatt 150 ezren néztek meg. Ez az előadás a produkció határon túli premierje. A műsorban a Kárpát-medencei magyar népzene, népdalok és tánc mellett Dsida Jenő, Csóóri Sándor, József Attila és Juhász Gyula költeményei is elhangzanak jeles színművészek tolmácsolásában. Jegyvásárlás előadás előtt két órával a pénztárnál. Jegyfoglalás a 0744-301-875-ös telefonszámon. Jegyárak: a teljes ár 25 lejbe, a nyugdíjas-/diákjegy 20 lejbe kerül. A maszkviselés kötelező.

NÉPÚJSÁG
ŐNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsony Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁMMENEDZSER:** Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujas.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9-15 óra, péntek: 9-14 óra között, szombat vasárnap: zárva.

642357800069
ISSN 1220-3475 (print)
ISSN 1584-3238 (online)

Jelenléti oktatással kezdődik a tanév

Romániában jelenléti oktatással kezdődik szeptember 13-án a 2021–2022-es tanév, és csak azokon a településeken térnek át online oktatásra, amelyeken hat ezrelék fölül emelkedik a fertőzöttség ráta.

Az oktatási és az egészségügyi minisztérium járványügyi iskolai szabályozásokat tartalmazó közös rendeletét a két tárcavezető ismertette szerdai bukaresti sajtótájékoztatóján. Amint Sorin Cîmpeanu oktatási miniszter elmondta, ha egy településen meghaladja a hatot a 14 nap alatt jegyzett, ezer lakosra jutó fertőzések száma, a településen csak a bölcsődék, az óvodák és a fogyatékkal élők speciális iskolái maradnak nyitva. Hozzátette: minden héten a pénteki fertőzöttségi adatok alapján rendelik el az iskolák bezárását vagy megnyitását.

Ioana Mihăilă egészségügyi miniszter elmondta: ha egy osztályban koronavírusos megbetegedést diagnosztizálnak, az illető osztály a következő 14 napban

online oktatási rendszerben tanul. Már a nyolcadik napon visszatérhetnek a jelenléti oktatásra a gyerekek, ha gyorssteszttel ellenőrzik őket, és megbizonyosodnak róla, hogy nem fertőzöttek. Ha hetedik és nyolcadik osztályban vagy a felső tagozaton fertőződik meg valaki, az osztálytársai közül azok folytathatják a jelenléti oktatást, akik megkapták a védőoltást, vagy kevesebb mint 180 napja átesetek a betegségen. A többiek az interneten keresztül követik az órákat.

A gyerekeknek az iskolában a szájukat és orrukat eltakaró maszkot kell viselniük. Egy korábbi bejelentéssel ellentétben a rendelet csak javasolja, hogy orvosi maszkot használjanak, és nem tiltja a házi készítésű textilmaszkok viselését sem, ha azok megfelelnek bizonyos kritériumoknak.

A rendelet szerint a testnevelésórák maszk nélkül tarthatók, ha két ezrelék alatti a fertőzöttségi ráta. Ha a ráta két ezrelék fölül emelkedik, akkor csak a szabadtéri tornaórákon vehetik le a maszkot

a gyermekek. Ioana Mihăilă elmondta: a tanévkezdés után oltási kampány indul az iskolákban, amely során az iskolai személyzet, a 12 év fölötti diákok és szülei is megkaphatják a védőoltást.

Azokban a tanintézetekben, ahol iskolai orvosi rendelő működik, e rendelőben kaphatják meg a jelentkezők az oltást. Az oltóközpontok közelében működő iskolák diákjait és tanárait ezekben a központokban jegyzik elő oltásra.

Az orvost nem foglalkoztató és az oltóközpontoktól távol eső iskolákba a tisztiorvosi szolgálat mobil egységei szállnak majd ki.

A miniszter asszony azt is megemlíttette: jelenleg hetven gyermeket ápolnak koronavírus-fertőzéssel a romániai kórházak intenzív osztályain. Valamennyien beoltatlan családokból származnak.

Sorin Cîmpeanu tanügyminiszter elmondta: a két minisztérium közös rendelete az országos katasztrófavédelmi bizottság láttamozása után válik hatályossá. (MTI)

Erdészt öltek meg fatolvajok

Fatolvajok támadtak az udvarán egy erdészre és a családtagjaira a Dâmbovița megyei Bîlcirești-en; az eset beilleszkedik az erdészeti dolgozók ellen irányuló agressziósorozatba, amely során az elmúlt években hat erdészt megöltek és több mint hétszázat fizikailag bántalmaztak a bűnözők – közölte kedden a Silva Erdészeti Szakszervezeti Szövetség.

Az Agerpreshez eljuttatott állásfoglalásuk szerint a Dâmbovița megyei eset is azt bizonyítja, hogy a fatolvajoknak semmi sem szent, szervezeten lépnek fel, és rendkívül veszélyesek.

A szakszervezeti szövetség figyelmeztet arra, hogy riasztóan megnőtt az erdészeti dolgozók ellen irányuló támadások száma.

Az év elejétől több mint 20 esetben bántalmazták a fatolvajok vagy az orvvadászok a Romsilva személyzetét. Az agresszió az orvosi kezelést igénylő testi

sértéstől a halálos fenyegetésig, az erdészek autójának felgyújtásától a családtagjaik zaklatásáig terjedt.

A szakszervezet közleménye szerint ezeket az eseteket Argeș, Bákó, Brassó, Dâmbovița, Dolj, Hunyad, Mehedinți, Maros, Szilágy, Suceava és Vâlcea megyében jegyezték, a rendőrség és az ügyészség pedig mindegyikben vizsgálatot folytat. Ezek a vizsgálatok azonban sokszor akár évekig eltarthatnak, a jogerős bírósági ítéletig pedig további egy-két év telik el. „Ez bizonytalanságban tartja és felháborítja az erdészeket” – olvasható az állásfoglalásban.

A szakszervezet riasztónak nevezi, hogy a törvény előírásai ellenére az erdészek mintegy felének nincs szolgálati fegyvere. Ennek oka a 2018/11-es számú kormányhatározat, amely betiltotta több kategóriájú löfövény használatát, többek között az erdészekét is. Emellett az erdészetek súlyos személyzethiánnyal küzdenek, és a kaotikus erdő-visszaszol-

gáltatások miatt egyre nehezebben fedik le a felügyeletükben lévő erdőterületeket.

A szakszervezet ismételt arra a kéri Románia legfőbb ügyészt, járjon közben az erdészek ellen elkövetett támadások ügyében zajló nyomozások felgyorsítása, a tettesek azonosítása és büntetőjogi felelősségre vonása érdekében.

Emellett arra kéri Tánzos Barna környezetvédelmi minisztert, hogy sürgesse az erdőterületek őrzésével megbízott erdészeti dolgozók ellátását szolgáló fegyverrel, egyenruhával, kommunikációs eszközökkel és járművekkel. Emlékeztetnek arra, hogy korábban Tánzos Barna szenátorként segítséget nyújtott a szakszervezetnek egy törvénymódosító tervezet parlamenti betervezéséhez, amely szerint a rendőrökhez és csendőrökhez hasonlóan az erdészek bántalmazását is szigorúbban büntetnék. (Agerpres)

Véget ért az amerikai történelem leghosszabb háborúja

Az Egyesült Államok véget vetett a 20 éve tartó afganisztáni háborúnak, ezzel befejeződött az amerikai történelem leghosszabb háborúja – jelentette be kedden a Fehér Házban elmondott beszédében Joe Biden amerikai elnök.

„Végrehajtottuk a történelem egyik legnagyobb, légihídon történő evakuációját, több mint 120 ezer embert mentettünk ki és helyeztünk biztonságba. Ez a szám több mint kétszerese annak, amelyet a legtöbb szakértő lehetségesnek gondolt” – mondta az elnök. Egyetlen nemzet sem csinált még hasonlót a történelem során. Csak az Egyesült Államoknak volt erre kapacitása, akarata és képessége” – tette hozzá.

Biden „rendkívül sikeresnek” nevezte a mentőmissziót, amely szerinte az amerikai katonák, diplomaták és hírszerzési szakemberek „hihetetlen képességeinek és önzetlen bátorságának” köszönhető.

Az elnök azzal kapcsolatban, hogy továbbra is maradtak amerikai állampolgárok Afganisztánban, azt mondta: „Március óta 19 alkalommal kerestük fel az Afganisztánban élő amerikaiakat, többször figyelmeztettük őket, és felajánlottuk, hogy segítsünk nekik elhagyni az országot.” Hozzátette, hogy az evakuálás kezdetén körülbelül 5000 olyan amerikaiat azonosítottak, aki korábban úgy döntött, hogy Afganisztánban marad, most mégis távozni akart.

Elmondása szerint a művelet során több mint 5500 amerikaiat menekítettek ki Afganisztánból, valamint ezer afgán fordítót és tolmácsot. Elismerte, hogy 100-

200 amerikai az országban maradt, de – mint fogalmazott – „sokan közülük ketős állampolgárok, akik úgy döntöttek, hogy maradnak”. Az elnök azt mondta, hogy az ázsiai országban maradt amerikaiak távozásának nincs határdeje. „Továbbra is eltökéltek vagyunk abban, hogy kihozzuk őket, ha ki akarnak jönni” – tette hozzá.

Biden hangsúlyozta: nem ért egyet azokkal, akik bírálják az amerikai erők Afganisztánból való kivonulását, és azokkal sem, akik szerint az evakuálást korábban kellett volna megkezdeni. „Felelősséget vállalok a döntésért. Most egyesek azt mondják: hamarabb kellett volna megkezdenünk a tömeges evakuálást, vagy azt kérdezik: nem lehetett volna ezt precízebben végrehajtani? Tisztelettel, nem értek egyet” – mondta az elnök.

Biden arról is beszélt, hogy bár az Egyesült Államok kivonta csapatait Afganisztánból, törekedni fog arra, hogy a tálibok teljesítsék kötelezettségvállalásaikat, beleértve a távozás lehetőségének biztosítását azok számára, akik el akarják hagyni az országot. Az elnök hivatkozott az ENSZ Biztonsági Tanácsa által hétfőn elfogadott határozatra, amely szerint biztonsági zónát kell kialakítani azok számára, akik távozni akarnak a kabuli repülőtéren keresztül.

„Ez egyértelmű üzenet arról, hogy a nemzetközi közösség egyebek között mit vár el a táliboktól, nevezetesen az utazás, a távozás szabadságát” – mondta Biden.

Az elnök beszélt a konfliktus utolsó napjaiban életüket vesztő, illetve megsé-

rült katonákról is. „A küldetés során a haderő húsz tagja megsebesült, tizenhárom pedig az életüket vesztették. Hálával tartozunk nekik és hozzátartozóiknak (...), soha nem szabad elfelejtenünk őket” – mondta.

Ígéretet tett arra, hogy az Egyesült Államok továbbra is folytatja a terrorizmus elleni küzdelmet, de Amerika „ott üldözi a terrorizmust, ahol ma van, nem pedig ahol húsz évvel ezelőtt volt”. Az Iszlám Állam terrorszervezetnek azt üzentte: „még nem végeztünk veletek”.

„Hadd mondjam el világosan azoknak, akik kárt akarnak okozni Amerikának, akik terrorral fenyegetnek minket vagy a szövetségeseinket, hogy az Egyesült Államok soha nem pihen, nem bocsát meg és nem felejt. Levadászunk benneteket, és meg fogtok fizetni!” – szögezte le.

Biden kitért a személyi veszteségekre is, amelyeket az amerikaiak elszenvedtek az Afganisztánban eltöltött 20 év alatt. „800 ezer amerikai szolgált Afganisztánban, 20 744 amerikai katona sebesült meg, és az amerikai haderő 2461 tagja vesztette életét, 13-an ezen a héten. Nem vagyok hajlandó egy újabb évtizednyi hadviselést elkezdeni Afganisztánban” – mondta az elnök.

Sajtójelentés szerint több tucat nyugalmazott tábornok és admirális lemondásra szólította fel Lloyd Austin védelmi minisztert és Mark Milley tábornokot, az amerikai vezérkari főnökök egyesített bizottságának elnökét „gondatlansággal” vádolva őket az Egyesült Államok „katasztrófális” afganisztáni katonai kivonulásával kapcsolatban.

Ország – világ

Hetven koronavírusos gyereket kezelnek intenzív osztályon

A koronavírus-fertőzéssel diagnosztizált gyerekek közül több mint hetvenet kezelnek jelenleg intenzív osztályon, egyeseknél közülük „nagyon súlyos”, másoknál „közepesen súlyos” vagy „viszonylag enyhé” a betegség lefolyása – nyilatkozta szerdán Ioana Mihăilă egészségügyi miniszter. A tárcavezető szerint az intenzív osztályon kezelt valamennyi gyerek oltatlan családból származik, és hat hónaposnál kisebb csecsemők is vannak köztük. A miniszter arról is beszélt, hogy azok a 12 éven felüli tanulók, akiknek valamilyen betegség miatt nem javasolt a koronavírus elleni oltás felvétele, vagy akik megkapták a vakcinát, de immunhiányos betegségben szenvednek, online tanulhatnak az új tanévben. (Agerpres)

Földrengés Kovászna megyében

A Richter-skála szerinti 4,5-es erősségű földrengés volt szerdán 13 óra 32 perckor Kovászna megyében – közölte az országos földfizikai intézet (INCDFP). A földmozgás 154 kilométeres mélységben következett be, epicentruma Brassótól 53, Bákótól 92, Ploiești-től 107, Bukaresttől 164 kilométerre volt. (Agerpres)

Alkotmányossági kifogás

Megtámadta az ombudsman az alkotmánybíró-ságon a tanulók ingázási költségeinek elszámolásáról szóló jogszabályt. Az ombudsman elsősorban azt kifogásolja, hogy a sürgősségi rendelet a tömegközlekedési szolgáltatás meglétéhez köti az ingázás költségeinek elszámolását, noha ez nem minden esetben szavatolt. Így azoknak a tanulóknak, akiknek olyan települések között kell ingázniuk, ahol nincs tömegközlekedés, maguknak kell állniuk az utazás költségeinek egy részét – szögezi le. Ez ellentmond a törvény előtti egyenlőség elvének, ugyanakkor megkérdőjelezi a tanuláshoz való jog érvényesülését – érvel az ombudsman. (Agerpres)

Szükséges a minimálbér-emelés

A minimálbér túl alacsony, ezért meg kell emelni – jelentette ki Raluca Turcan munkaügyi miniszter, hangsúlyozva azonban, hogy a növelést gazdasági szempontból fenntartható módon kell végrehajtani. Háromfajta minimálbérrel rendelkezők minimálbére és az építőipariak minimálbére, országos szinten pedig megközelítőleg 1,6 millió személy van minimálbérral alkalmazva, mondta Turcan, aki szerint azonban ezek között jelentős számban vannak olyanok, akiknek csak papíron van minimálbére, a valóságban többet keresnek. (Agerpres)

Ez a politika!

(Folytatás az 1. oldalról)

beruházásokra van szükség. Egyelőre támogatást ígért a szociálisan érzékeny fogyasztóknak, és hozzátette, egy erről szóló kormányrendelet kidolgozása folyamatban van.

Kérdés, mikor készül el, és ami még fontosabb, mikor kezdik alkalmazni. Hiszen Romániában minden lehetséges...

A tél réme addig is Damoklész kardjaként lóg az Európai Unió második legszegényebb államában a lakosság feje fölött, a kormányfői ígéretek nem melegítik túlságosan a szíveket, és végképp nem pótolják a fűtés melegét.

Am vannak politikusok, akiknek egyenesen jól jön az energiaár-robbanás (az ő zsebüik amúgy sem érzi meg). A szociáldemokraták (PSD) a kormányt és annak vezetőjét vádolják az elszabadult árak miatt, illetve a bérek és nyugdíjak befagyasztásáért, és parlamenti vizsgálóbizottságot követelnek, amely kihallgatná az energetikai minisztert, de az illetékes hatóságok képviselőit is.

Végül is minden politikusnak a saját egyéni vagy csoportérdekei számítanak. Abban viszont egyet kell értenünk a szocdemekkel, hogy a miniszterelnököt és a vezető kormánypartot pillanatnyilag más sem érdekli, csak a három hét múlva esedékes pártkongresszus; nem a kétségbeesett „választópolgárok”, akiknek nemsokára újra a szavazatait kunyerálják, remélve, hogy a következő választásokig elfelejtik a rájuk szabadított energia-árakat.

Ez a politika!

Félbeszakadt szerdán a kormányülés

Az USR PLUS zsaroló lépése

A kormányülés azért szakadt félbe, mert Florin Cițu miniszterelnök a pótlólagos napirendi pontjai közé fel szeretné volna venni az Anghel Saligny mérnökről elnevezett országos beruházási tervet is. Az USR PLUS miniszterei tiltakoztak ez ellen, és feltételként szabták az igazságszolgáltatásban elkövetett esetleges törvénysértéseket kivizsgáló ügyész részleg mielőbbi felállítását.

Cițu két nappal korábban úgy nyilatkozott, hogy az USR minden ajánlásával egyetért az Anghel Saligny beruházási tervvel kapcsolatban, és hogy a terv a minisztériumi véleményezések fázisában van, ezt követően kerül a kormány elé.

Szerdán, a déli kormányülés követően Florin Cițu kijelentette: tiszteltben tartották az Anghel Saligny beruházási terv véleményezési eljárását. A kormányfő szerint a tervezet abból az esetben fogadják el a szerdai kormányülésen, ha az a véleményezési eljárás minden szakaszát átmegy. Hozzátette, nem hiszi, hogy „van olyan miniszter, aki visszaél a hivatalával, és nem végzi a munkáját”.

A miniszterelnököt arról is megkérdezték, hogy abban az esetben is elfogadják-e a tervezetet, ha ennek az az ára, hogy az USR PLUS kilép a kormányból. „Ez a tervezet át fog menni. Ha megvan minden véleményezés, és teljesült minden eljárás, át fog menni. Én nem hiszem, hogy van olyan miniszter, aki visszaélné tiszttségével, és nem tenné, ami a kötelessége. Nem hiszem, hogy van ilyen Románia kormányában. (...) A koalícióból való kilépéssel való fenyegetőzések jönnek-mennek, két nappal ezelőtt még azt mondták, hogy nem lépnek ki, reformokat fogunk véghezvinni a kormányban. Várom, hogy a kollégák vigyék véghez a reformokat” – fogalmazott.

Az USR PLUS minisztereinek nem volt tudomásuk arról, hogy az Anghel Saligny fejlesztési program

szerepel a szerdai kormányülés pótlólagos napirendi pontjai között – nyilatkozta szerdán *Dacian Cioloș*. Az alakulat másik társelnöke, *Dan Barna* szerint ezzel az ügygel „potenciálisan sérülhet” a koalíciós pártok által aláírt együttműködési megállapodás.

A Digi 24 televízióknak adott nyilatkozatában Cioloș rámutatott: a koalícióban az a megállapodás született, hogy a projekt nem kerül a kormány napirendjére mindaddig, amíg nem tisztázódnak az igazságszolgáltatásban elkövetett esetleges törvénysértéseket kivizsgáló ügyész részleg (SIIJ) felszámolásának részletei. „Ha kész tények elé állítjuk egymást, azt jelenti, hogy nem akarunk közösen építkezni” – fogalmazott.

Dacian Cioloș ugyanakkor cáfolta azt a feltételezést, miszerint az igazságügyi és a szállításiügyi minisztérium azért nem adta jóváhagyását a tervezethez, mert a koalícióban nem született megállapodás a SIIJ felszámolásáról. „Van egy belső eljárás, amelyet be kell tartani. A minisztériumi jóváhagyásoknak nincs semmi közük a pártok politikai álláspontjához” – nyomatékosította.

Az USR PLUS társelnöke hozzátette, az alakulat nem fog bizalmatlansági indítványt benyújtani a kormány ellen, meglátása szerint azonban minisztereiknek nincs keresnivalójuk egy olyan kormányban, amelyikben nem tartják tiszteletben az álláspontjukat.

Kelemen Hunor nyilatkozata szerint a kormányulást azért kellett félbeszakítani, mert az USR PLUS kerestbe tett az RMDSZ által kezdeményezett Anghel Saligny programnak. Ez az a keretprogram, amely 50 milliárd lejért biztosítana fejlesztésekre a helyi közösségeknek, önkormányzatoknak. Nem az RMDSZ-nek, nem a PNL-nek, nem az USR PLUS-nak vagy épp a PSD-nek!

Mi a kormányban a párbeszédet tekintettük, tekintjük most is a munka alapjának. Ugyanezt várjuk el a koalíciós partnereinktől, így az USR PLUS-tól is. Amit viszont

nem tudunk elfogadni, hogy saját érdekeiket fontosabbnak tartásuk az ország érdekeinél, azt meg kiváltképp nem, hogy zsaroljanak. Mert amire sehol a világon nem lehet a politikában partnerséget építeni, az a zsarolás!

Nem tudjuk elfogadni, hogy miközben 22 ezer kilométer megyei és több mint 27 ezer kilométer helyi érdekeltőségű út szorul felújításra, hogy miközben a települések 57 százalékában még mindig nincs csatornahálózat, 27 százalékuk pedig továbbra sincs rákötve a vízhálózatra, az USR PLUS annyit mondjon: a helyi közösségeknek és településeknek csak akkor jár 50 milliárd lej fejlesztésekre, ha az RMDSZ úgy fogadja el a SIIJ felszámolására vonatkozó javaslatot, ahogyan ők akarják.

Lehet, hogy az USR PLUS-nak nem fontos a helyi közösségek fejlesztése – nyilatkozta *Kelemen Hunor*. (*hírösszefoglaló*)

A többi disznót nem szállítják el

(Folytatás az 1. oldalról) nem csak felelőtlenség, de nagy károkat is okozhat, és nehezíti a védekezést – jelentette ki a polgármester.

Az állategészségügyi hatóság továbbra is arra kéri az embereket, hogy a község minden falujában, minden olyan háztartásában, ahol disznót tartanak, a következő alapvető szabályokat tartsák be: a mezőről ne hozzanak be takarmányt az állatoknak, mert a takarmány fertőzött lehet, hiszen az pestises vad-disznóval érintkezhetett. A disznóolakat külön erre a célra használt lábbeliben és öltözékben közelítsék meg, ezzel csak az öl közelében járnak! Minden egyes ki- és bemenetelkor a lábbelit fertőtleníteni kell egy edényben elhelyezett fertőtlenítőszerben. Az önkormányzat mindenki számára biztosította az ehhez szükséges fertőtlenítőszeret.

Az is nagyon fontos, hogy a szomszédok ne menjenek be egymás udvarára, ne látogassák egymást, ne közelítsék meg a disznóolakat, mert átvihetik a be-

tegséget, az udvarok legyenek zárva, legyenek körbekerítve, a disznókat kizárólag bezárva, ólakban tartsák, hogy ne érintkezhessenek vadállatokkal.

Abban az esetben, ha a disznó betegség jeleit mutatja – magas a láza, megvörösödik a bőre, a lábfeje és a füle, nincs étvágya, hasmenése van –, azonnal értesítsék a körzeti állatorvost (telefonszáma: 0744-420-872).

Az önkormányzat közben rácsáloírtást végez a fertőzött háztartások övezetében. Az elhullt egyedeket az önkormányzat költségén egy erre szakosodott cég szállítja és hamvasztja el. A kialakult vészhelyzetben az önkormányzat folyamatosan tartja a kapcsolatot az állategészségügyi hatóság szakembereivel, akik a helyszínen mindenben segítenek. Ahhoz, hogy a fertőző gócot felszámolják, és a károkat minimalizálják, együttes erőfeszítésre van szükség, s így elkerülhető lesz az állatállomány tömeges elszállítása.

Vitatott tisztújítás

Szeptember 1-jén, szerdán az RMDSZ marosvásárhelyi szervezetének fejlécével és logójával (aminek használatát nemrégiben Péter Ferenc, a megyei szervezet elnöke jogtalanul minősítette) hét ún. körzeti elnök aláírásával nyílt levelet küldtek a Népszámba szerkesztésébe. Mivel nem a sajtó szerepe valamely párt vagy civil szervezet belső vitáinak tisztázása, ezért csak hosszas mérlegelés után döntöttünk úgy, hogy mégis közzé tesszük. Reméljük, ezzel nem fokozzuk a helyi magyar közösség családottságát. (Karácsonyi Zsigmond főszerkesztő)

„Tájékoztatjuk a marosvásárhelyi magyar közösséget, hogy a Szövetségi Szabályzatfelügyelő Bizottság semmisenek nyilvánította a Megyei Szabályzatfelügyelő Bizottság döntését.

Az a TÁT-döntés, aminek alapján a Maros megyei RMDSZ elnöke és ügyvezető elnöke a tisztújítási folyamatot szervezi Marosvásárhelyen, újra kivizsgálás alatt áll, következésképpen azt alkalmazni nem lehet, mindaddig, amíg szabályosságáról nem döntött a Szabályzatfelügyelő Bizottság.

Az a tény, hogy erről a megyei vezetők nem hajlandók tudomást venni, kettős mércét használva, egy kivizsgálás alatt álló döntésre alapozva tovább erőtlenítik a marosvásárhelyi RMDSZ különböző testületeiben a tisztújítást, nem a demokratikus elvek betartásáról, hanem diktatúráról tanúskodik.

Ezt a magatartást támasztja alá az a tény is, hogy a megyei vezetés nem adott tagsági könyvet a marosvá-

sárhelyi RMDSZ körzeti elnökeinek kérésére, annak ellenére, hogy a szabályzat szerint csak az tagja a szervezetnek, aki valamelyik körzetben tag. Ugyanakkor megengedhetetlen az a magatartás, miszerint fenyegető levelet fogalmaz meg a megyei elnök, hogy ne használjuk az RMDSZ logóját és fejlécét, mert nem adott erre engedélyt. A körzeti elnököknek egyenlő státusuk van a megye egyéb településeinek RMDSZ-elnökeivel. Az a logó mindannyiunké, nem a megyei elnök tulajdona!

Ezzel a szabálytalan magatartással azt szeretnék elérni, hogy a folyamat végén visszafordíthatatlan döntések és kinevezések szüleessenek, amelyeken már ne lehessen változtatni. Mindennek semmi köze a szervezet belüli autonómiához, és köszönő viszonyban sincs a szubszidiaritás elvével.

A szabálytalan tisztújító közgyűlések és az elnökválasztó küldöttgyűlésük összehívása után a választmányi gyűlésük összehívása nem szolgálja a két tábor közeledését, inkább a hidak felégetését eredményezi, ez pedig a marosvásárhelyi magyar közösség kettéhasadásához vezethet.

A marosvásárhelyi RMDSZ megválasztott körzeti elnökei: Kali István, Magyari Károly, Márton Csongor, Molnár Júlia, Román Attila, Szigyártó Zsombor, Varró Huba

Marosvásárhely, 2021. szeptember 1.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség marosvásárhelyi szervezete”

Verselemzés tágabb társadalmi mondanivalóval

„Vége van a nyárnak,/ hűvös szelek járnak,/ nagy bánata van a cinegemadárnak./ Szeretne elmenni,/ ő is útra kelni./ De cipőt az árva/ sehol se tud venni.” Tétélezzük fel, hogy ez az alapállás. Avagy a kiindulási pont, ahonnan startolva szemügyre vesszük a sorokat, illetve az ezekből áradó pesszimizmust.

Már is elárultam magamat, holott az elemzés arany szabálya szerint ez csak az operációs rendszer működtetésének végén kelene kibukjon mint természetes következtetés, ráadás. Mondanám: finis coronat opus, ha nem terpeszkedne a közmondás közepén a korona, és persze ott bujkál benne csonkán, latinosa álcázva magát az Ópus(ztaszer).

Félre tehát a frivol gondolatokkal, vegyük számba, mivel is rendelkezünk, miből kell gazdálkodnunk. Így tesz a jó gazda, ahogy a román mondás tartja, össze számolja meg a farmer a bimbókat. Ha jól belegondolok, egyet sem fog találni, hiszen ősszel már semmi nem bimbózik a bibircsókön kívül – a rügy a tavasztól ózsig tartó melegben, nedvben, Kaliforniában vagy Spanyolországban kánikulás erdőtüzhöz – régen természet lett, elhamvadva vagy elnyamvadva. Tehát akkor valamilyen virtuális számítással tudja a gazda, hogy tavasszal hány rügye volt egy-egy fán, és ősszel azt ellenőrzi, hányan értek célba, váltak gyümölcsé. Nehéz észben tartani, leírni meg nem érdemes, mert az ember a

hosszú hónapok alatt elhanyagolja, elvész az a semmi kis fecni.

De ha a boboc (rügy, bimbó) másikat átvitt értelmére gondolok, az meg golyákat jelent, iskolakezdők jelentésben. Na itt már sokkal realisabbak az esélyeink, azaz a pedagógia esélyei. Ugyanis, ha lesz jelenléti oktatás, meg lehet számolni egy-egy osztályban a tanulókat maszkkal vagy maszk nélkül, beoltva vagy oltásmentesen, el lehet kezdeni a tanítást, sőt horribile dictu évről-évre nyitót is lehet tartani az iskolaudvaron hangszóróval, igazgatóval és annak helyettesével, két nyelven, kétszeres – bocsánat, ez teljesen szubjektív megállapítás – unatkozással. Am ezalatt az igazi természetes golyák (Ciconia ciconia) már gyülekeznek, sőt útra is kelnek. Aki nem hiszi, az kövesse laptopján a sáromberki golyák élő-egyesen bekamerázott szerepvállalását.

És ezzel már vissza is érkeztünk az alapokhoz, ugyanis a cinege azért nem tud cipőt beszerezni, mert a fűzfahégyen lakó Varjú Varga Pál el van foglalva, nyakig el van halmozva rendelésekkel. Idénymunka. Olyan, mint minden mesterember, ígér, de nem ér rá, pontatlan, és egyszerre három helyen vakol, csapot szerel, zárat cserél, költöztet. (Tisztelet a kivételnek. Én egyet személyesen is ismerek.)

Na mármint tényleg vége van a hosszú

forró nyárnak, a hőmérők higanyszála napközben sem emelkedik a 25 foknál merészebbre, és a hőérzet is alacsonyabb. Ráadásul esik az eső, ha köll, ha nem, nyomott, boris reggelente az ég (hogy mennek így szárazon, sármentesen és vidáman iskolába a golyák és az elemisták?), és a szelek is feltámadtak, csavargatják ablakunk előtt a juharfákat. (A fák növényntani meghatározását köszönöm Kuszinak.) Persze ez nem akadálya annak, hogy az okos és pénzét jól forgató emberek egy

merész csoportja ne a langy utószezonban járuljon a Fekete- vagy román/bolgár tengerparthoz. A Krimbe nem ajánlatos, mert ott krimibe illő állapotokat talál. Ha ezt tudta volna Csehov, aki oly szívesen nyaralt a félsziget Livádia nevű villatelepén még a múlt vihar előtti században...

A cinegét transzponáljuk a golyák szüleit, akik ezekben a napokban – ámbátor még két hét áll az iskolakezdező rendelkezésükre – ugyancsak nagy gondban vannak: meg kell vásárolni az iskolaszereket, be kell szerezni az iskolatáskát (amellyel évről évre „de nehéz az iskolatáska” című slágert valószínűsítik meg a tanulók hátán), füzeteket, ceruzákat, segédeszközöket, tornarucit és persze a kis(torna- és sár-)cipőt. Ezeknek pedig, akár hogyan is szemléljük a tudomány jövője szempontjából, fenséges tornyából,

súlyos anyagi vonzatuk van. Ilyenkor persze jó a segítség is, amit karácsony előtt szoktak rendszerint megcselékedni a jótékonyági szervezetek, buzgalmak és politikai játékosok kisebb mértékben ugyan, de ekkor is működni kezd. Tanszercsomagokat ajándékoznak a szegényebb sorsú gyerekeknek. Az más kérdés, hogy ezek után ki az, aki mégsem jön iskolába, hanem azon tanév alatt – kora már ott van – férjhez megy. Vagy világgá.

Mint a cinege. Útra kel. Ha lehet. Ha nem jön éppen a negyedik hullám – nem a Fekete-tengeren, nem is a Duna-delta nád- és sásrengetegében, ebben az óriási biocönózisban, hanem a delta-variáns támad reánk, belpirosodik a célsország és a kibocsátó; menne, de nem lehet.

Az meg végleg nem igaz, hogy cipőt sehol sem lehet venni. A boltok tele vannak, a reklámok mindenféle lábbelit ajánlanak, ámbátor az árak egyre feljebb kúsznak. De a közcinege, akarom mondani, a közember ezzel meg van szokva. Mindenhol azt hallja, hogy szőknek az árak az égbe, mert a világpiacra a világköfők is emelnek, a fogászati segédanyagokat például a kínaiak nyomták feljebb, az üzemanyag történelmi rekordokat döntöget, mintha részt venne a paralimpián. És a többi, miegyebek. De ha valahol hirtelen árat csökkentenének (gáz, víz, villany), a közcinege józanul gyanút fog. Itt valami nagy disznóságot akar a kormány a lakosság torkán lenyomni (jegyezte meg tanti Rodica boltjában Aranka néni maszkban)!

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

„A leggyakoribb betegség, amiről soha nem hallottál”

Alvászavarok

Több mint két évtizedes tapasztalat birtokában dr. doc. Faludi Béla az alvászmedicina művelője Pécsen. A PTE Klinikai Központ Neurológiai Klinikájának habilitált egyetemi docense, neurológus, klinikai neurofiziológus, szomnológus, az egyetem Alvászmedicinai Tanszékének vezetője. Úttörő munkásságával hozzájárult ahhoz, hogy a Pécsi Tudományegyetemen (PTE) oktassák az alvászmedicinát magyar és angol nyelven. Tudását, tapasztalatait a Magyar Alvásdiagnosztikai és Terápiás Társaság élén is kamatoztatja. Dr. Dombi István fiatal marosvásárhelyi orvos doktori képzését vezeti.

Bodolai Gyöngyi

– *Ritka területét választotta az orvostudománynak, honnan indult, és hol tart ma ez a folyamat?*

– faggattam marosvásárhelyi előadása nyomán.

– Bonyhádi származású vagyok, 1991-ben Pécsen végeztem az orvostudományi egyetemet (POTE), majd a tudományos diákköri munkát folytatva az Élettani Intézetben idegélettelennel és ennek keretében az elektrofiziológiai módszerrel (a szervezetben végbemenő elektromos jelek vizsgálata) foglalkoztam. A technikai ismeretek és az orvostudomány összekapcsolódása lehetővé tette, hogy a későbbiekben az alvászmedicinára szakosodjam.

Pécsen a Neurológiai Klinikát első főnököm, dr. Czopf József professzor vezette, amikor 1998-ban meghívtak a budapesti Honvéd Kórház alváslaboratóriumának a megnyitójára. Az ott tapasztaltak hatására döntöttük el, hogy van értelme belekezdeni az alvász tanulmányozásába, és vettünk egy polyszomnográfot (műszeres alvászvizsgálati készülék), amelyet a 2000-ban létrejött alváslaboratóriumban szereltünk fel. Később még két polyszomnográfot, több poligráffal és egyéb alvászvizsgáló készülékekkel bővültünk. 2004-ben új főnökünk, dr. Komoly Sámuel professzor vezetése idején a polyszomnográfok száma megduplázódott, és már több beteget tudtunk vizsgálni egyszerre egy éjszaka alatt.

– *Miért gondolta, hogy érdemes ezzel a területtel foglalkozni?*

– Az élettanon töltött öt év miatt az elektrofiziológia technikai része soha nem állt távol tőlem, így gyorsan bele tudtam szokni abba is, hogy alvászvizsgálatkor 20-21 drótot kell feltenni a betegre, programozni kell a készüléket... Az alvászavarok területe pedig akkor újdonságnak számított Magyarországon, vizsgálatához elengedhe-

tetlen a biztos elektrofiziológiai alaptudás is.

– *Mire szolgálnak a drótok, mit mér, rögzít a készülék?*

– A polyszomnográf órákon át megszakítás nélkül rögzíti az agyi elektromos jeleket, a szemmozgást, az izomtónust, a pulzust, a szívritmókat (EKG), a levegővételt, a mellkasi légzőmozgásokat, az oxigénszintet, a testhelyzetet, az izomtónust, a végtagmozgásokat.

– *Melyek a leggyakoribb alvászavarok? Hány százalékát érintik a lakosságnak?*

– Magyarországon nincs rá pontos statisztika. Az európai lakosságnak körülbelül a 40 százalékát érintik. A nagy európai statisztikák szerint az *inszomnia* (álmatlanság, alvásképtelenség) az egyik leggyakoribb. Akut formája, miszerint egy estét vagy néhány estét nem alszik az érintett személy, az európai emberek körülbelül 30-40 százalékánál fordul elő. Krónikus formája, amikor minden este visszatérően vagy egy héten több éjszakán át nem alszik az egyén, az is magas, 10-15 százaléknyi.

A másik gyakori problémának, az alvási apnoénak (horkolással, légzéskihagyással járó alvászavar) kb. öt százalék az előfordulási gyakorisága. A nyugtalan láb szindróma is magas, tíz százalékát érinti az európai átlagpopulációnak.

– *Hogyan alszunk el, mi történik bennünk, amikor elalszunk?*

– Nappali aktivitásunk segít hozzá ahhoz, hogy elaludjunk. Szervezetünkben felszaporodnak bizonyos anyagok, amelyek alvást

tudnak kiváltani. Életfolyamatainkhoz energiára van szükség. Ennek az alapja az ATP-molekula. Ez bontódik le, és ezt használjuk fel az energiaigényes folyamatokhoz, amelyeknek a vége az adenozin nevezetű anyag. Akinél ez felszaporodik, és megfelelő receptorokhoz, érzékelőkhöz bekötődik, annál az egyénnél alvást indukál. Egyébként a kávéról érdemes tudni, hogy nem engedi bekötöni ezt az anyagot a megfelelő receptorokhoz, helyette ő kötődik be, és ezáltal élenkít bennünket egy ideig, de

ciklus egy non-REM és egy REM szakaszból áll, amelyek négyszer-öttször ismétlődnek egy éjszaka alatt. A normál alvászervezetre a kezdeti mély szakasz, a második felére a gyors szemmozgásos szakasz jellemző.

– *Mi romlik el, minek a következtében alakulnak ki az alvászavarok?*

– A jelenlegi klasszifikáció kilencven különböző alvászavartípust különböztet meg. Az alvászavarral foglalkozók által szerkesztett osztályozási rendszer szerint van, akinek mozog a lába alvás előtt, alvás alatt, ez az alvászfüggő mozgászavarok csoportja. Mások nem vesznek rendesen levegőt, horkolnak, ami az alvászfüggő légzésvizsgálatokhoz tartozik. Van, akinek csak az a panasza, hogy nem tud elaludni, gyakran felébred, vagy túl korán ébred, ez az álmatlanság vagy inszomnia kategóriához tartozik. Vannak olyan aluszekonyok, akiknek este az alvásuk szinte tökéletes, de bizonyos szabályozási elégtelenségek miatt nappal többször elalszanak, ilyen például a narkolepszia betegség. És van egy olyan csoport, amelyiknél az alvás időzítése tolong el valamire, ez lehet genetikailag meghatározott, de az életvitelünk következménye is. Nagy csoport az ún. paraszomniák társulata is, ide tartozik például az akár filmekből, irodalmi művekből ismert alvászavar nevű alvászavar. Van még egy sor olyan folyamat, amely belgyógyászati betegség velejárója, például a reflux, a különböző ízületi fájdalmak, a cukorbetegség és banális tünetek, mint például a viszketés, amelyek felébresztik vagy nem engedik elaludni az egyént, ezeket kell kideríteni egy alvászambulancián.

– *Megkérem, vegyük sorra az alvászavarokat az okokkal együtt.*

– Amint említettem, a leggyakoribb az alvásképtelenség, az *inszomnia*, ami alapvetően egy panasz, egy tünet, és nem betegség. Bármilyen zavarja az alvásunkat, az előbb-utóbb megjelenhet inszomnia képében, ami alvásképtelenség vagy álmatlanság. Normális körülmények között fél órán belül elalszunk. Az inszomnia azt jelenti, hogy az egyén nem tud elaludni fél óra alatt, vagy éjszaka sokszor felébred. Leggyakoribb oka egy akut stresszhelyzet, például akkor, ha valakit kitesznek a munkahelyéről vagy a vizsgáról, összeveszett a barátnőjével, barátjával, ami bizonyos ideig tartósan megviseli, de egy-két álmatlan éjszaka, egy hét múlva helyrejön. Ez az úgynevezett pszichofiziológiai inszomnia. Sokszor meglepő, úgynevezett szervi alvászavar jelenik meg inszomnia képében, például, ha valakinek van egy nyugtalan láb szindrómája, ami nem engedi aludni vagy felébreszti. Vagy ha valaki horkol, és hamar el tud aludni bármikor, de ha sokszor van légzéskihagyása, akkor az visszafordul, és többször felébred egy éjszaka. Ez történik akkor is, ha ki kell mennie vizelni.

– *Amikor az ember nem tud aludni, olyankor gyakran jár ki a mosdóba.*

– Igen, csak az a kérdés, hogy mi van előbb. Ha már nem alszom, akkor kimegyek. De sokszor azért ébred fel valaki, mert az alvási apnoé folyamatos légzéskihagyással jár, amitől felmeleg a vérnyo-

mása, és a szervezete azzal védekezik a magas vérnyomás ellen, hogy vizet választ ki az érpályából. Tehát nem azért kell felkeljen vizelni, hogy elfoglalja magát, hanem azért, mert a szervezet kiköveteli, hogy csökkentse a vérnyomást, legalábbis ebben a fajta betegségben. Aztán egy sor olyan ok is van, hogy viszket, fáj valahol, visszajön a gyomorsav. És az sem mindegy, hogy hol lakik az egyén, egy forgalmas út mellett, esetleg van egy szomszédja, aki minden éjjel randalizál. Számos ok van, ami felébreszti az embert, és ezzel az a baj, hogy akut formában egyszer egyszer előfordul, de ha folyamatos ez mindennap, és az egyén az ágyban szenved, akkor hiába iktatja ki a kiváltó okot, az nem fogja egyből megoldani a betegséget, mivel magát a rossz helyzetet is meg kell szüntetni. Ez egy klasszikus kondicionálás, ugyanis, ha a páciens az ágyban szenved, akkor az ágy összekötődik azzal, hogy ő abban az ágyban nem szokott aludni. Eljön az éjszaka, és maga a hely, ahol nem szokott aludni, már egy gátló hatást vált ki. A terápiák nagy része ennek a gátló asszociációnak a megszüntetésére szolgál.

– *A változókorban lévő nők gyakran panaszkodnak alvászavarokra. Van-e összefüggés a hormonműködés és az alvászavarok között?*

– A változókorban hormonális változások miatt bizonyos alvászavarok sokkal gyakoribbak lesznek, valószínűleg azért, mert az ösztrogén hormon védős szerepe lecsökken.

– *Térjünk át a következő alvászavarra.*

– A legtöbb beteg az alvási apnoé miatt jelenik meg az alvászambulancián. A légzéskihagyásos horkolás nem azért nagyon fontos kategória, mert a horkolás ronda dolog, ezt ugyanis a külön szoba megoldja (szoktam mondani a betegeknek), hanem azért, mert a légzéskihagyással a saját szervezetét rombolja az alvó, és a szív-ér rendszeri, valamint az agyi érbetegségek kockázata nagyon megnövekszik. A stroke (agyvérzés, agyi infarktus) esélye több mint a háromszorosa azokhoz képest, akiknek nincsen alvási légzésvizsgálat. A magas vérnyomás kockázatát is megemeli az alvási apnoe betegség, és szívritmuszavart is okozhat. Ha éjszaka nem megy le a vérnyomás, ha a többes kombinációval nem vagy nehezebben állítható be, ezek a típusos esetek, amikor alváslaborba érdemes küldeni a beteget, ugyanis a másodlagos magas vérnyomás leggyakoribb oka az alvási apnoe betegség. A pontos diagnózishoz sok alváslabor kellene Magyarországon, de ilyen szempontból sem állunk még a helyzet magaslatán.

– *Nagyon ismerős alvászavar számomra a nyugtalan láb szindróma, megkérem, részletezze!*

– Az amerikai Nyugtalan Láb Szindróma Alapítványnak van egy jó megfogalmazása: „ez a leggyakoribb betegség, amiről soha nem hallottál”. Tehát tényleg arról szól, hogy bár sokan szenvednek tőle, de igazán nem lehet hallani róla, holott nagyon régi bánthatom. Az első leírás Sir Thomas Willistől, az angol királyi akadémia megalapítójától származik, aki

(Folytatás a 8. oldalon)

Értékteremtők munkásságának elismerése

A marosvásárhelyi Forgató meghatón szép rendezvénye volt az Értékteremtő díj átadása, amelyen az idén is olyan személyiségeket díjaztak, akik életüket és munkásságukat a helyi közösség szolgálatának szentelték az oktatás és a művelődés területén. Megbecsülésüket jelzi, hogy a Kultúrpalota kistermében tartott ünnepség telt házat vonzott. Mivel a járványhelyzet miatt a múlt évi díjazás elmaradt, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) megyei szervezetének idén négy kitüntetettje volt: Bárdosi Iлона tanító, dr. Csíky Csaba orgonaművész, karnagy, a Művészeti Egyetem oktatója, dr. Kovács Levente rendező, író, a Művészeti Egyetem professzora és Farkas Ernő magyartanár, volt tanfelügyelő. Kiemelkedően jelentős munkásságukat dr. Elekes Márta-Adrienne muzikológus, Tomcsányi Mária televíziós újságíró, Haller Béla tanár és Bodolai Gyöngyi újságíró méltatta.

A műsort a díj ötletgazdája, Kilyén Ilka színművésznő vezette, nyitóbeszédet Barabás Attila Csaba, az EMKE megyei szervezetének elnöke mondott. Az ünnepséget a saját szerzeményeit előadó Hana László énekeszenész gitárjátéka zárta.

Az alábbiakban a sok személyes emlékekkel teli laudációkból válogattunk, a díjazottak tevékenységére összpontosítva.

Bárdosi Iлона nyugdíjas tanító

„A gyermekek, az emberek, a szakma iránti szeretete határozza meg életét, pedagógusi pályáját, amely során csodálatos összhangját valósította meg az oktatásnak és nevelésnek. Tudta, érezte a pedagógia lényegét, a tanuló lelkeinek rejtélyét, és egyénre szabottan alkalmazta, gyümölcsöztette tudását, tapasztalatát” – írta Bárdosi Ilonáról Fejes Réka tanítókért felelős tanfelügyelő. Szavaihoz tegyük hozzá, hogy immár évek óta nyugdíjas tanítóként Bárdosi Ilonának sikerült megbabonáznia a felnőtteket is, tartalmas, látványos, a történelmi és irodalmi ismeretek bővítését, a közösségépítést, az örömteli találkozásokat, a rászorulókon való segítségnyújtást és az éneklés örömet népszerűsítő kirándulásokat.

Bárdosi Iona 1938-ban született a Székelyudvarhely melletti Ocfalván. Szülőfalujában, Bikafalván majd a Székelyudvarhelyi Tanítóképzőben végezte tanulmányait. 16 éves korában a hármasközségi Csókfalva elemi iskolájában kezdte a pályát, jó szándékú, humánus tanfelügyelő, kollégák irányításával. Férjhezmenetelle után három évig helyettes tanítóként dolgozott, ami bevallása szerint az állhatatosságot erősítette benne. A Marosvásárhelyi 15-ös Számú Általános Iskolában teljesedett ki pályája, ahol 1973-tól nyugdíjazásáig dolgozott. Véglegesítő és fokozati vizsgát tett, kinevezték módszertani felelősnek, körvezetőnek, s rövid időn belül a város legjobb tanítói között tartották számon, aki kiváló eredményeket ért el, szebbnél szebb ünnepélyeket tartott, vonzó kirándulásokat szervezett.

Amikor a titokról érdeklődtem, azt válaszolta, hogy nagyon szereti a gyermekeket, és ez volt számára a legfontosabb. Soha egyetlen gyermeket sem utasított vissza, pedig öt évtizedes tanítói tevékenysége során sok problémás gyermekkel találkozott. Azt vallotta, hogy számára az osztály a társadalom tükrö, és a leghálásabbak a legproblémásabb gyermekek, a legtöbb elégtétel a velük való munka eredményeiből származik. „A jó diákokat irányítani kell, eszközöket kell a kezükbe adni, a gyengékkel dolgozni kell, meg kell fogni, fel kell emelni őket. A jókkal való munkát szolgálja a rengeteg verseny, a gyermekeknek viszont abból kellene versenyezniük, amit az iskolában megtanultak, és nem abból, ami iskolán kívül a tanító ráhúz, hogy tanítványa megnyerje a versenyt. A tanulóknak kell olyan tudást nyújtani, hogy annak birtokában versenyképes legyen.”

A továbbiakban Fejes Réka tanítókért felelős tanfelügyelőt idézem: „Tehetséggonozó munkája a különféle versenyek tekintetében rendszeres és kiemelkedő volt. Mindig vallotta, hogy biztatással és segítséggel minden diák fejlődik, halad, megnyílik tudata, szíve. Megalkotta, alkalmazta és továbbította pedagógusoknak a betűtanítás egyik sajátos módszerét... Számtalan iskolán kívüli tevékenység, programok szervezésében meghatározó szerepe volt, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi nevelésre. A Regemondó megyei verseny megálmodója, az országos szakasz tiszteletbeli elnöke és állandó, lelkes támogatója. Az első megyei anyanyelvi verseny szervezőjeként felejtelen élményt nyújtott szülőknak, tanulóknak, pedagógusoknak a játékos és tapasztalati tanulásról. Magas színvonalon végzett tanítói munkáját minden esetben a lelkesedés, a tu-

datosság, a következetesség és a minőségre való törekvés jellemezte. Nevelője, mentora és példaképe a fiatal nemzedéknek, nagyon sok pedagógusnak ma is.”

Legyőzve a betegséget, nyugdíjas korában sem tudta a tanítást abbahagyni, ahogy József Attila vallotta, ő is immár „egész népét” akarja – nem iskolás fokon – tanítani. Azért szervezi hétről hétre a kirándulásokat, mert úgy érzi, hogy kortásainak és fiatalabb korosztályokhoz tartozóknak is örömmel, társas együttlétre van szükségük. Ugyanakkor tanítói mivoltáról sem feledkezve meg, gyöngybetűvel leírva, minden résztvevő kezébe kapja a meglátogatott helyekre vonatkozó irodalmi és történelmi ismereteket, amit a kirándulók zömét képező idősebb nemzedék képviselőinek iskolás korában nem tanítottak.

Hóviráglestől hűvös őszi napokig elindulnak minden szombaton az erdélyi tájakra, településekre, és jól bejáratott útvonalakon a határokon túlra is Ópusztaszerrel a Verekei-hágóig. A kirándulók névsora immár 600 személyre bővült, és alig elég a Balint-Trans 60 személyes autóbussza, annyi a jelentkező, miközben semmilyen hivatalos reklámja nincsen a kirándulásoknak. Ezek gyakran valamilyen ünnepséghöz, évfordulóhoz kapcsolódnak, és a játékonyság is a célok közé tartozik, ahogy a rendszeresen szervezett bálók bevételének is. Segítettek megrongálódott templomok helyrehozatalában, a fülöpösi szóróanyagkollégiumnak, a havadtői gyermekotthonnak, Csaba testvér nevelőjének Teremben és Kőrösbányán. És elkészült immár két faragott bölcső is, az egyik a leg-hűségesebb gépkocsivezető, a másik az anyanyelvi utakon a kirándulókat fogadó gyermekének. A jól előkészített és megszervezett kirándulások hangulatát fokozza a jókedvű éneklés, amire füzet is készült a gyakran énekelte népdalokból. (Bodolai Gyöngyi)

Dr. Csíky Csaba orgonaművész, karnagy, a Művészeti Egyetem tanára

„...egy nagyon gazdag művészi életpályára birtokosa” – jegyzi meg 2009-es laudációjában kollegájáról az akkori pályatárs, Kovács András zenetanár-karnagy.

„S megint csak az indulás, a gyökér az, ami meghatározó. Mert ha édesapja, Csíky László (1908–1972) zenetanár, karnagy és orgonaművész, így az ő útja is gyermekkorától kezdve összefonódik a zenével. Felsőfokú tanulmányait a marosvásárhelyi Pedagógiai

Főiskolán (1965), majd a kolozsvári Zeneakadémián végezte (1972), az orgonajáték területén pedig Benedek Kálmán volt a mestere. 1965-től a máramarosi Zeneiskolában tanított, de már 1970-től a színház vonzaskörébe kerülve, bő két évtizedet a Sepsiszentgyörgyi Állami Magyar Színház zenei vezetőjeként tölt, később pedig az 1989-es változások utáni, Marosvásárhelyre való hazaköltözését követően, 1998 és 2002 között az itteni Nemzeti Színház zenei vezetőjeként kamatoztatta e területen összegyűjtött tapasztalatait. Ebből adódóan zeneszerzőként elsősorban színpadi zenét, filmzenét, kórusműveket és kísérőzenét alkotott. 2005-ben a kolozsvári Zeneakadémián az *Orgonaépítészet a mai Románia területén a XIX. században: Kolonics István (1826–1892)* című disszertációjával doktori címet nyert, s ezzel megalapozta további oktatói-kutatói tevékenységét. 2002-től ugyanis a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem tanára lett, ahol eleinte zenei ismereteket, éneket tanított, 2005-től pedig az egyetem zenetanári szakán ellenpontot, kamarazenét és zeneesztétikát oktat.

Időközben tevékenysége még színesebbé vált, hisz Vásárhelyre költözését követően, az említettekön kívül, hat évig volt a református Vártemplom karnagyja, orgonistája. A hazai fellépések mellett orgonaművészi minőség-

Csaba Nemzetközi Társaság, a Magyar Egyházzene, a Romániai Hangszeres Szólisták, a Romániai Magyar Dalosszövetség, továbbá az, hogy többek között a Kodály Zoltán- és Márkos Albert-díjak birtokosának tudhatja magát. Mindemellett Csíky Csaba minket szerény emberi magatartásával és segítőkész jóindulatával nyer meg időről időre. Egyénisége az erdélyi kulturális élet fontos része, de városunkban, emberközeli még az ott-honézés, a bölcsesség és a jókedvet sugárzó humor biztosítéka is. (Dr. Elekes Márta-Adrienne muzikológus)

Dr. Kovács Levente, a Művészeti Egyetem professzora, rendező, író

„Ízig-vérig marosvásárhelyi mindmáig. Hatévesen lett iskolás, tíz osztállyal érettségizett, a kolozsvári Bolyai Egyetemen egyik legfiatalabb hallgatója volt. A Filológia Kar magyar nyelv- és irodalom szakán végzett, bár gyerekkora óta rendező szeretett volna lenni.

Évek múltán sikeres rendezőként a színházakadémián, a színházban vagy kísérleti társulatával sokszor formabontó, díjazott előadásokat teremtett, és volt alkalmam tapasztalni, hogy a színészek mindenhol nagyon szeretnek vele dolgozni, akár Vásárhelyen, akár Sepsiszentgyörgyön, akár Szatmáron vagy Váradon rendezte a 202 előadás valamelyikét. Ha már díjakról beszélek, külön kérésére el kell mondanom (bár a barátai, a régi vásárhelyiek tudják), hogy Kovács Levente kétszeres erdélyi focibajnok. És

ben Svájcban, Olaszországban, Ausztriában, Liechtensteinban, Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon hangversenyzett.

Bekapcsolódott Erdély újjászülető kórusmozgalmába, elvállalta a Vártemplom Musica Humana női kamarakórusának vezetését, amellyel számos rangos nemzetközi fesztiválon ért el kiemelkedő helyezést. Az együttesel való munkáját nemcsak itthon ismerik, de 1999-ben Rómában Palestrina Szívatáldójával, 2008-ban a bécsi Franz Schubert kórusfesztiválon ezüstdiplomával, 2011-ben az olasz Riva del Gardán különdíjjal, 2014-ben a szerbiai Vrnjaka Banján díszoklevéllel és ezüstdiplomával jutalmazták, továbbá rangos toscanai, budapesti, krakkói, valamint prágai fesztiválok résztvevője volt.

Zenei témájú írásait, kritikáit, esszéit erdélyi lapokban közölte, egy részük *Opus 10* című könyv formájában is megjelent. A Seprődi János Kórusművelődési Szakmai és Hírközlő folyóiratát – *Erdélyi Kórus*, majd *Kórus a Kárpát-medencében* címmel – 1997 óta szerkesztette. A Szabó Csaba erdélyi zeneszerző életéről és munkásságáról Budapest, 2013-ban a Cellissimo Kiadónál megjelent *Úvegszilánkok között* című emlékkönyv társszerzője. Marosvásárhely nagyjainak tiszteletét, emléküket életben tartását fontosnak tartja ma is: javaslatára a fiatal végzős zenetanárok legjobbjainak batyujába évről évre Szalmon Lóránt karvezetői és Szabó Csaba zenetudományi díj kerül.

Csíky Csaba szakmai sikereiről, sokoldalúságáról, egyszerűségéről tanúskodik, hogy olyan szervezetek fogadták tagságukba, mint a Seprődi János Kórusművelődési, a Szabó

nem akármilyen kispályás bajnokságokon utasított maga mögé híres művészeket, írókat, költőket, idegsebészeket, hanem komoly gombfociban...Nos, azért én emlékeztetni szeretnék még néhány díjára, mondjuk a Romániai Színház- és Zeneművészeti Egyesület ATM-díjára, az Uniter diplomára, a Kiválósági Díjra (Premiul de excelență), a rendezői Bánffy-díjra.

Egész eddigi életével, tanári, rendezői pályájával példázta, hogy játszani tudni kell, akkor is, ha kinőttünk a gyerekkorból. Szerencsés vagyok, hogy néhány kiemelkedő színpadi játékát in vivo láthattam és megtaposhattam, pl. Sütő András Káin és Ábeljét a sepsiszentgyörgyi kollokviumon, amikor a Román TV Magyar Adása számára rögzítettük képmagnóra. Akkor nem engedték képernyőre, és az adás megszüntetése után a képmagnószalagot letörölték, értékes színháztörténeti dokumentum tűnt el ezzel. És láthattam múlt század eleji polgári drámaíróink műveit, melyeket művészi projektjeként állított színpadra. (Emlékeznek, ugye, a Lila akácska?) ...Sok év múltán, televíziós szerkesztőként együtt is dolgozhattam Leventével, amikor egyik színpadi rendezését (Akácska út 92.) televízióra alkalmazta. Ott-honosan mozgott a kamerák között is, sokat vesztítettünk azzal, hogy nem gyakrabban. Kifejeztem tv-filmet is rendezett főszerkesztőnk kérésére, kezdő rendező kollégákkal együtt. (...) Egy város akkora, amekkorák a szellemi vezérei. És ők azok. Tanárok, művészek vagy éppen művész-tanárok. Vajon hányan tudnak ebben a városban arról, hogy Kovács Levente 47 évig tanított a ma

(Folytatás a 7. oldalon)

Marton Erzsébet művészete Aki virágokkal imádkozik

Gyertyává, kereszté, hajóvá, csilaggá válnak Marton Erzsébet – közismert nevén Matyó néni – ujjai között a legapróbb virágszirmok, szarak, levelek. A nyugalmazott gyógyszerész léleksimogató préseltnövény-képeit sokan ismerik a marosvásárhelyiek közül. Legújabb, 25 év patinája című kiállításán negyedszázada őrzött alkotóelemek tökéletes harmóniába való átlényegülése érhető tetten. Ezt mutatta meg minden szépet szerető vendégének a Deus Providebit Tanulmányi Házban augusztus 25-én tartott tárlatnyitón.

Nagy Székely Ildikó

Az ünnepi együttlét első perceiben Oláh Dénes főesperes, a megyeszékhelyi Keresztelő Szent János-templom plébánosa ajánlotta a fődszínti Szent Mihály terem telt házas közönségének figyelmébe az 53 gyönyörű alkotást, majd átadta a szót a művésznek, aki korábbi tárlatnyitói inkább a háttérben maradt. A jubileumi megnyitóra előkészített, vallomásszerű mondanivalóját érdemes szó szerint idézni, hiszen az egymáshoz finom eleganciával illeszkedő gondolatokból a virágképek születésének lényegét érthetjük meg.

„Most 25 éve, hogy megismertem és elsajátítottam életem egyik kedves foglalkozását, a préselt virágok nyújtotta csodálatos, szép érzések világába való beletemetkezést. Igen, ez szó szerint így is van, mert nemcsak a lellem, hanem az egész otthonom »repes« a sok pillékönnyűségű szírom tömkelegében és ilatában.

25 év patinája címet adtam ezen képeim gyűjteményének, amely a 2020-as év végétől napjainkig készült. Azért neveztem patinásnak, mert már több mint nyolc éve nem tudom járni a vadvirágos réteket és erdőket, amire a leginkább vágytam ezekben az években. De szorgalmas, telhetetlenségig gyűjtő ambíciómmal köszönhetően legalább volt miből alkotnom a járvány megszorításos napjai alatt. Igaz, a sok év alatt ezeknek a kincsimnek egy része »megpatinásodott«. Ezért nevezem őket patinás kincsimnek. A patina lehet természetes oxidáció útján létrejött el-

színeződés, és lehet mesterségesen létrehozott, emléktárgyak díszítésére. Ezek a virágok, szirmok természetesen patinásodtak, és – az általam látott – becses értékeik szépségét próbálom a képeimen megörökítve megmutatni.

Reggelenként, amikor a lakásom udvarra néző ablakát kinyitom, igazi oázis tárul elém.

A dzsungelszerű zöldből madárdalok, harmatos frissesség árad. Lehet, hogy ezt az üdítő, vidító madárhangversenytelített, virágillatú hangulatot keresem a képeim megalkotásában is.

Örülnék, ha mindenkiől, aki látja, nézi, hasonló csodálatot, örömet, jó érzést váltana ki képeim látványa – ami engem újabb, szebbnél szebb alkotásokra sarkall. Nehéz megállni, ebből a hangulatzónából (a préselt virágok közül) kibújni, visszazökkenni a hétköznapi teendőbe, de igyekezem ezen a szinten maradni, és képzeletben is alkotni. Ez a gyorsan jövő ötletek rögzítésére készített, hogy nehogy az egy-egy újabb virág vagy szírom látta álmok elszálljanak.

A 2021-es év kezdeti hónapjaiban olyan sötét nappalaink voltak, alig láttuk a drága nap fényét, de én megpróbáltam villanyfény mellett is megkeresni napjaim virágillatú, napos oldalát. Kiterítkeztem vagy beburkolóztam a préselt kincseim tömkelegébe. Minden egyébről könnyű volt megfélemlkezni, mert attól a pillanattól, hogy a csipesszel egy virágot megfogtam, a virágaim diktáltak nekem, és azt kellett tennem, amit ők sugalltak, irányították a kezem. Vagy valaki más tette ezt velem? Biztos így van, mert én meggyőződéssel hiszek abban, akitől ezt a számomra nagy ajándékot kaptam, és úgy érzem, jelen van az alkotásaimban is.

Sok szép elismerést kaptam az elmúlt 25 év alatt. Elsősorban főtisztelendő Oláh Dénes főesperes, Vasile Mureşan festőművész, Nagy László unitárius lelkész, Járai Fekete Katalin újságíró, Gáspár Sándor rádióműsor-szerkesztő, Zebegényben Balázs Márta műértékelő, Markó Enikő és nem utolsósorban Jakabos Barnabás templomigazgató, a Jezsuita Udvar vezetője méltatásait, ajánlásait említhetem, és még sok-sok gyermekkori barátom és ismerősöm vendégkönyvbe írt tetszésnyilvánítását.

Az egyik meghatározó élményem, amely csodálatos szeretettel érintette meg a lelkem, és a mai napig meghatározó a számomra, 2006. május 28-i tárlatnyitásom után történt. Szokásom, hogy a megnyitókönnyek kapott sok szép virágból másnap összeválogatok egy hálcacsokrot, és a temetőbe viszem a szüleim sírjára. Ezt számontartotta valaki, akivel még virgoncabb mozgású korunkban együtt mentünk gyakran a katolikus temetőbe az édesanyáink sírjához, amelyek 4–5 sír távolságára

vannak egymástól. Ezen a május 29-én, nem emlékszem, miért, nem tudtam a temetőbe menni, de az a valaki kiment, és várt, mert úgy gondolta, hogy találkozni fogunk. Amikor 30-án délelőtt én is kimentem a temetőbe, az édesanyám sírján, a sírkőhöz támasztva megpillantottam egy 15x8 cm-es papírcetlit egy zöldes tájból kivágvva, a másik oldalán a következő, lehetetlenomsággal írt sorokkal:

»...Egy kiállítás után!

Virágokkal imádkozik,

Lepke-könnyű kézzel időtlenit,

Virágokkal maga is virággá változik.

Matyónak – aláírás nélkül...«

Mikor ezt elolvastam, összeszorult a szívem. Rögtön tudtam, hogy aki írta, az én egyedülálló lelkis támasza, aki ismerte az én lelkemet. Áldott legyen az emléked mindörökké, Zoltán Ildikó tanárnő... Nagyon hiányzol nekem!”

A meghatározó vallomás után a szünni nem akaró tetszésnyilvánítást Marton Erzsébet így csitította:

– Nem kell tapsolni. Köszönöm szépen, hogy itt vannak, és adja a Jóisten, hogy még találkozunk.

A megnyitó utolsó mozzanata a klasszikus zené volt. Az egybegyűlteket Bach/Gounod Ave Maria című szerzeményét, Matyó néni kedvencét hallgathatták meg *Borsos Edith* szopránénekesnő előadásában, *Bakos László*, a Keresztelő Szent János-plébánia kántora zongorakísérettel. Ezt követően a Deus Providebit Tanulmányi Ház előterében kiállított préseltvirág-képek vették át a szót. Az épületbe betérők pár hétig még meglephetik 25 év patinájának szépségét.

Értékteremtők munkásságának elismerése

(Folytatás a 6. oldalról)

Művészeti Egyetemre avanszált egykori Szentgyörgyi István színiakadémián, és most nyugdíjasként újra tanít a rendezői szakon. Tudják-e vajon legalább a városiak, hogy ő Marosvásárhely díszpolgára, élő polihisztora, emeritus professzora, Miskolczy-díjas főiskolai oktató, a Magyar Erdemrend tisztikeresztjével kitüntetett kiválóságunk. Tegyük róla, hogy meg tudjuk és büszkén dicsekedhessünk vele.

Igen, és azzal is, hogy nagyrészt neki köszönhető, hogy az 1570-ben épült Pálffy-házat a Bolyai utcában restaurálni lehetett, hiszen a Prospero Alapítvány elnökéként okos pályázattal segítette új életre az épületet, amely ma a Művészeti Egyetem Zenefakultásának székhelye. Anyagi értékmentés, értékteremtés ez a javából, amit nemcsak tudomásul venni, hanem tisztelni is illik minden vásárhelyi polgárnak.

Laudációm zárófejezeteként szólnom kell Kovács Leventének arról a cseppet sem mellékes munkájáról vagy kedvteléséről, amit az írás jelent. Az irodalmiról beszélek, bár tudományos munkáit is bizony sokan nagy haszonnal forgatták és forgatják.

Elárulhatom annak, aki élvezettel, izgalommal olvasta az *Időutazás* kötetbeli novelláit, vagy az eddigi négy regényének – *És jött az aranykor*, *A megoldás*, *A nimfa mosolya*, *Trinidad messze van* – bár-

melyikét, vagy inkább valamennyit, elárulhatom tehát, hogy jön az ötödik, ami még izgalmasabb és teljesen másfélben lesz – Igéri Kovács Levente. (Tomcsányi Mária)

Farkas Ernő magyartanár, volt tanfelügyelő

Az életút állomásai: 1941. július 10-én született Petrozsényban. 1959-ben érettségizik a petrozsényi Magyar Líceumban, majd 1959 és 1964 között a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv- és irodalom szakos hallgatója. Tanári pályafutásának első állomása Mezősámsond, majd 1965 és 1976 között Mezőbándon tanít. 1976-tól magyar szakos tanfelügyelő, 1990-ben lemond. A következő tanévben Szabédon tanít, majd Marosvásárhelyen az Építészeti Szaklíceumban és a Bolyai-ban. A szép emlékező főtanfelügyelő-helyettes, *Dónáth Árpád* hívására 1996-ban újra szakinspektori vizsgát tesz, így még hét évig a megye magyartanárainak mentora lesz, 2003-ig. Nyugdíjba vonulása után Székelyvájában tanít egy évet, majd a Református Kollégiumban, és ezzel párhuzamosan az akkori Színházművészeti Egyetemen világirodalmat ad elő a teatrológus hallgatóknak, a korán eltávozott *Oláh Tibor* örökébe lépve. A legutóbbi években visszavonultan is mérvadó maradt, tisztán lát és látat.

Első emlékkép a '70-es évek vé-

géről, minden szeptember végén visszatérő látvány: Farkas Ernő tanár úr, magyar szakos tanfelügyelő az akkori 2-es számú iskola tornatermében egyedül a pályán, embermagasságú tankönyvrakások között fogadja a megye iskoláiból érkező fölősleget, és igyekszik pótolni a hiányokat...

Második emlékkép a '80-as évek közepéről az Építészeti Líceum díszterméből: Farkas Ernő tanfelügyelőként szól a második félév kezdete előtt összehívott népes hallgatósághoz, a megye mindenféle szakos tanáraihoz. És valóban szól: a figyelemről, amit a diákok érdemelnek, a valódi tanítás áldozatosságáról, az előkészítés hosszú és fáradtságos műveletéről, mindarról, ami a nevelésen keresztül egy közösség jövőjét szolgálja.

Farkas Ernő tanfelügyelői elismerettsége mintegy védőernyőt tartott a megye magyar nyelv- és irodalomtanárai fölő, és az ernyő alatt nem az önsajnálát kapott helyet, hanem a komoly munka, a szakmai képzés és az ébren tartott tanári erkölcs. Lemondani akkor mondott le, amikor tovább már nem volt vállalható a megyei testülethez való tartozás: amikor az Egészségügyi Líceumba magyarul felvételizni készülő diákoktól a vizsga reggelén tagadták meg az anyanyelven való vizsgázás jogát.

A folytatás is az elköteleződés jegyében áll: a következő tanévben

Szabédon tanít, és anyaggyűjtésbe kezd, aminek eredményeképpen létrehozza a Szabédi László-emlékszobát, a szellemi tisztesség tragikus sorsú költőjének és a kiváló egyetemi tanárnak állítva emléket, és elindítja a Szabédi Napok sorozatát.

A Farkas Ernő tanár úr által szervezett kirándulások emlékét sokan őrzik, diákok és tanárok. Örökségünk dolgában ő nem a hangzatos frázisok általi súlykolás embere, inkább látványok, találkozások, hiteles emberek beszélgetése, az idő múlásának érzékelése, a sülyedő múlt jeleiből még kiolvasható üzenetei révén ébreszt felnőttest és gyermeket, alakít kötődést. Úgy véli, hogy a tudatlanságban veszteségünket teljesítjük be, másodszer is elveszítjük azt, amit egyszer már elveszítettünk.

Egy másik emlékkép a '90-es évek végétől: Művészeti Líceum, délután 2 óra, (...) újra benépesül az osztály módszertani körre összehívott magyartanárokkal. A szaktanfelügyelő Farkas Ernő két mondatban bemutatja az előadót, a Pécsi Tudományegyetemről érkező *Thomka Beáta* irodalomtörténész, a XX. századi magyar irodalom kiváló ismerőjét, és már át is adja a szót. Ugyanígy megfordult Marosvásárhelyen azokban az években *Tverdota György*, *Mártonffy Marcel*, *Nyilasy Balázs*, *Szentmártoni Szabó Géza*, a költő *Nagy Gáspár*, és a nagy nevek sora kolozsváriakéval folytatható: *Orbán Gyöngyi*, *Péntek János*, *Dombi Erzsébet*. A

két tankönyvszerző, *Bara Katalin* és *Csutak Judit*.

A szabadság első másfél évtizedében (...) veszélybe került a tanulóifjúság találkozása a nemzeti kultúra meghatározó értékeivel, és ebben a bizonytalanságban az egyetlen fogódzót a józan és tekintélyes hangok megszólalása jelentette, a tanácskozás azokkal, akik vállalták a megközelítés új módozatait. Volt valaki, aki ezt személyes felelősségének érezte...

Az utolsó emlékkép: Farkas Ernő tanár úr a Köteles Sámuel utcában, a Színiakadémia felé halad, feltehetőleg világirodalom-előadását megtartani. Alakja jól beleillik a régi város iskolanevedésének látványába. Olasztanárnék örülnék, ha éppen *Dantét* tanítaná. Akkor talán kis cédulán odaadnám azt a nemrégiben talált kortárs irodalomtörténeti vélekedést, miszerint az *Isteni színjáték* igazából gigantikus álom egy keresztény középkorról, amely keresztesíti a hanyatló világot, amelyben íródott, mindazokkal az értékekkel, amelyekről gyakran nem vett tudomást, amelyeket legtöbbször semmibe vett, és amelyekre alapozva időtlen időkig virágozhatott volna.

Hét évszázaddal később ugyanott tartunk, még drámaibb kilátásokkal: soha nem volt ilyen fontos felmutatni az értékeket, amelyek elbírják a jövőt. (Haller Béla)

A díjazottak a szeretet, a közönség, a Marosvásárhely iránti elkötelezettség, a változó ízlés ellenére megmaradó értékek fontosságát hangsúlyozták.

Alvászavarok

(Folytatás az 5. oldalról)

az 1600-as évek közepén rögzítette a nyugtalan láb szindróma összes jellemzőjét, ami évszázadokra felelősbe került. Utána egy svéd pszichiáter, *Thomas Ekbo* az 1950-es években írta le ismételt, aztán megint feledésbe került. Néhány tíz éve újra beszélünk róla.

A lényeg az, hogy az érintett személy próbál elaludni, de valami furcsa érzés van a lábában, ami mozgásra serkenti. Egy vacsorát, egy hosszabb autóbuzsut nehezen tud végigülni, nem tud elmenni este színházba, moziba, mert állandóan mozgatnia kell a lábát. Vagy befekszik az ágyba, és egyszerűen csak jön a furcsa érzés, ami meggátolja abban, hogy elaludjon. Aztán a mozgással ez oldódik valamennyire, de újra kezdődik. Egy idő után az alvászavarok akkorra, hogy végre elalszik. Van ennek a betegségnek egy alvás alatti párja, ami arról szól, hogy alszunk, és egyszerűen a lábunk megmozdul, nyugalomban van, és újra megmozdul. Minden mozdulás egy ébresztő inger a szervezet számára, ami visszaébred, és ha sok ilyen van, akkor valódi felébredés lesz belőle. Bár nem annyira, mint a garateltérő horkolás, de ez is emeli a vérnyomást.

– **Korábban szó esett az aluszékonyságról, ami napközben sok kellemetlenséget okozhat. Milyen okai vannak?**

– Egyik oka az inszomnia azoknál, akik nem tudnak éjjel aludni, s

ennek következtében nappal esetleg elalszanak. Az alvási apnoé betegség szintén aluszékonysághoz vezet napközben. A nyugtalan láb szindrómában is zavart az éjszaka, ami ugyancsak nappali aluszékonyságot okozhat. Van egy csoport, melynek tagjainál szabályozási elégtelenség áll fenn, ezek a *narkolepsziások*, ami *kóros aluszékonyságot* jelent, különböző kísérő tünetekkel. Ezek az egyének nemcsak elalszanak a legvárhatóbb helyzetekben, előfordulhat az is, hogy amikor például egy viccet hallgatnak, a túlhajtott nevetés (röhögés) hatására megszűnik minden izomtónusuk, és padlóra kerülnek, pár percig abban a helyzetben vannak, majd felállnak, mintha mi sem történt volna. Előfordulhat, hogy éjszaka felébred, és percekig nem tud megmozdulni a páciens, vagy elalszik nappal, és egy furcsa álomvilágba kerül. Ez a szabályozási elégtelenség csúcstartó betegségnek számít, mivel az első panaszoktól a korrekt diagnózisig eltelt idő több mint húsz év lehet, Európában kilenc-tíz év, ez is méltatlanul hosszú.

A fokozott nappali alvászékonyság gépjárművezetőknél közlekedési baleset lehet a következménye.

Az aluszékonyságot diagnosztizálni speciális alvászivizsgáló helyen lehet, valamint olyan készülékekkel, amelyeket otthonra kiadunk, és az alvási apnoé betegség esetén lehet használni.

– **Ahol nincs szomnológus szakember, kihez fordulhat a páciens?**

– Első fokon mindig a háziorvosához, de alapfokon nálunk kialakult egy hálózat, egy vizsgaköteles szakma, az alvásmedicina. Magyarországon több mint húsz személy vizsgálott, de napi szinten mindössze hat-hét műveli. Szabad a pálya, csak meg kell tanulni a szükséges ismereteket.

– **Ahol működik alváslaboratórium, hogyan diagnosztizálják a beteget?**

– Az alváslaborban speciális alvászivizsgáló eljárásokat használunk. Vannak olyan készülékeink, amelyeket otthonra kiadunk, és például az alvás alatti légzésvizsgálat, tehát a garateltérő horkolás, az alvási apnoé betegség esetén lehet alkalmazni. Vannak olyan eljárások, amikor bent, az alváslaborban alszik a páciens, sok elektródát teszünk rá, agyi elektromos jelektől szemmozgáson, izomtónuson át rögzítjük, hogyan vesz levegőt, hogy ver a szíve, mérjük a pulzusát, az oxigénszintet, EKG-t rögzítünk, továbbá hasi, mellkasi légzőmozgásokat, végtagmozgásokat, testhelyzetet veszünk számba, és ebből alakul ki egy egész éjszakai kép, amiből kiderül a háttér. Ez speciális műszerezettséget (poliszomnográfot), speciálisan képzett assziszteneket igényel. Ők végzik a nappali alvászivizsgálókat is azoknál, akik aluszékonyságra panaszokdnak,

amit bizonyítani kellene. Erre vannak külön tesztek, amelyek az éberségi szint fenntartását mérik. A páciens ül egy viszonylag világos helyiségben, és az a parancs, hogy ne aludjon el. Ha valaki négy-ötöt kétszer elalszik, akkor aluszékony, és tovább kell vizsgálni, hogy az aluszékonyságát mi okozza.

Van olyan vizsgálat, amikor fekvő, sötét helyiségben van a páciens, ott elaludhat, és közben azt figyeljük meg, hogy mennyire gyorsan alszik el, és milyen alvászivizsgálóval kezd. Ennek alapján tudjuk megmondani, hogy fennáll-e a narkolepszia vagy sem.

Vannak olyan vizsgálatok, amelyeket otthon is el lehet végezni, ez a poligráfia. Másokat kontrollra használunk, például a sima, úgynevezett tárolós pulzoximétert. Ezzel az úgynevezett légszinterápiás eszköz működését ellenőrizzük. Az ACPAP, illetve a BiPAP nevezetű szerkezet egy orrmasszából, egy hosszú csőből és egy kompresszorból áll. Ez a készülék a túlnyomásos levegő befújásával tartja nyitva az alvási apnoés betegnél elzáródó és a levegőtelt megakadályozó garatot. Ha viszont nyitva tartjuk a garatot, akkor nem csak akar, hanem végre tud is lélegezni a páciens.

– **Ha ismert már a diagnózis, hogyan, mivel lehet segíteni?**

– Ez igen szerteágazó, és az okoktól függ. Az alvászivizsgáló légzésvizsgálóknál, ahogy említettem, a biztosan hatásos és nagyon jó a légszinterápiát.

– **A készüléket mennyi ideig kell használni?**

– Minden este, mert a betegség önmagától nem szokott megszűnni, az esetek többségében a kontrollvizsgálatok megmutatják, hogyan alakul, de készülék nélkül általában a súlyosbodás jellemző. Akinek ilyen problémája van, az a beteg nagyon jól elviseli a készüléket.

– **Az inszomniára milyen terápiát javasolnak?**

– Annak a legösszetettebb a kezelése. Az okot kell megtalálni, tehát ki kell vizsgálni a beteget. Ha nem derül ki az ok, akkor következhet az altató helyes használata. A legmodernebbek az úgynevezett Z szerek, a három Z betűvel kezdődő altató, amelyek az első választandó kategóriát képezik. Ezek a nem benzodiazepin receptoron ható szerek, ezért a hozzászokás esélye sokkal kisebb vagy szinte semmi. Különböző hatásúak, egyikük elaltató, a másik kettő el- és átaltató, viszont nem olyan hosszú hatásúak, hogy a másnapot tönkretegyék, ha ezeket megfelelő időzítéssel veszi be valaki. A második vonalat a klasszikus benzodiazepinek képezik, nincsenek tiltólistán, de hozzászokást okozhatnak, ezért körültekintést igényel a használatuk.

– **És aki hozzászokott?**

– Hát ott nehéz dolog átállítani, de megvannak a megfelelő technikák, úgy nevezik, hogy átölölő átállítás, ami hosszú időt vesz igénybe. Fontos szempont, hogy az altató mellett el kell kezdeni a társklinikák szakembereivel való együttműködést, a viselkedésterápiát, és ahogy érezhetővé válik a hatása, az altatót el kell hagyni.

	KELETI HARC-MŰVÉSZET	MEXIKÓI FORRADAL-MÁR (EMILIANO)	URÁLI NÉP VOLT	CIMER-MADÁR	DIDEREG FÉL ZSÁKI	MAGAS NÖVÉNY NÉMET ÍRÓ (THEODOR)	... URIS, AMERIKAI ÍRÓ	MAJDNEM ELSŐ!	GRÓF NEM RÓ!	INDIAI ROST-NÖVÉNY	SZIBÉRIAI FOLYAM BLAS DE... (SP. KÖLTŐ)	GÖNGYÖ-LEG	...DIÁVOLO (AUBER OPERÁJA)	HAZA
1.														G
ÖSSZE-TAPASZT							TOVA-SZALAD A LAKÁSÁN				KÍSÉRTET ROMÁN ÁLLAM			
IPA EGYETEMI TAGOZAT					VEGYIKÓ-TÉS-FÉLE NAGYÍÉK KEDVENCE				FELTALÁLÓ (NIKOLA) ÜTKÖZET					NULLA KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROS
2. K	FIZETÉSI KÖTELEZ-VÉNY	...TREK (S.F FILM) VOLT (LATIN)		KIJEVI KIS DARABOKRA VÁG				PAPIR (OLASZ) ELSŐ-RANGÚ					A PARK HATÁRA!! KÉZBESÍTŐ	
ZÓNA			BANK-BETÉTI ROSSZ HÍRŰ KOCSMA		RÓMAI 1050 KERTELOI		POST SCRIPTUM (RÖV.) TÖMB		ÓMEGA ÉS ALFA KICSINYÍTÓ KÉPZŐ			ELADANDÓ PORTEKA AZ ARZÉN VEGYJELE		
ZADAR MAGYAR NEVE			EURÓPAI HEGYSÉG AZ ORRA KÖZELÉBŐL		SZEMES TAKARMÁNY ...ANGUIS IN HERBA				TÜRK NÉP ...FORINT (PÉNZ, 60 KRAJCAR)					
ANGOL KÖLTŐ (WILLIAM) RIGAI			ZENESZERZŐ (FERENC) IDEGEN IRÉN		ÜRMERTÉK HOZZÁ-TARTOZÓ				ÉSZAKI MONDA BECÉZETT ISTVÁN					
JAPÁN DRÁMA A SZARKA FARKA			ÉSZAK-AFRIKAI ÁLLAM EGYKE!		ZAMAT SZINTÉN			SÉRTETLEN RANGJELZŐ ELŐTAG		ÉNEK A SZABDBA				
NÉMA ZSARU!			HOSSZÚ, NAGY UTCA KÁBÍTÓ-SZER		BECÉZETT INNIVALÓ REVOLVER FELTALÁLÓ			FÜR... (SZÍNÉSZNŐ) AZ EGYIK SZÜLŐ						SPANYOL AUTÓJEL KERTI ZÖLDSÉG
ANGOL EGYETEMI VÁROS			MÁGNES (RINGO... (BEATLES-DOBOS)		PÉNZUTALÓ PAPIR ITT VAN, FOGD!			AUTÓVERS. (JEAN) TÉGLA-NYERSANYAG						AZ ŐN VEGYJELE TASHÍT
TE			BENT BENT! NÉV (ANGOL)		ÁLLÓVÍZ KIRÁLYI SZÉK		ODA-VISZA NŐI NÉV ELŐTT (LATIN)		POSTA RÉSZEI SZENTKÉP					ISME BECÉZETT ROZÁLIA
PÁRATLAN TÁBOR!			ERŐS (HANG) A TANDEM EGYIK FELE!		AZ UNOKÁT SZERETI ...MELEGSÉ-GE (ADY)		...VERŐÉR (CAROTIS) ANNYI MINT (RÖV.)		AZ AARE FR. NEVE OSZTRÁK FOLYÓ					NOB.D. VEGY. (GYÖRGY) PÁROSAN FOLYÓ!
			SIC ITUR AD ... FRANCIA SZIGET											A TANTÁL VEGYJELE EZER!
			BÁTORSÁG A NITROGÉN VEGYJELE		BECÉZETT NAGYAPA ZORRO JELE				CINNEL KEZEL NÉVELŐ					
														L.N.J.

Augusztus 26-i rejtvényünk megfejtése: **Igazi gazdagságod az a jó lesz, amit a világban véghezvittél.**

Kerekasztal-beszélgetés a Forgatagon

Medve a kertben, az utcán

Lassan mindennapinak számít a medve jelenléte számos székelyföldi településen, és sok esetben már nemcsak a kukoricásban vagy a gyümölcsösben garázdálkodik, hanem betör az emberek udvarára, állatokat pusztít el, vagy éppen sötétedéskor a település főutcáján tűnik fel, rettegésben tartva az ottlakókat. A medvekérdés témával került sor érdekes kerekasztal-beszélgetésre a hétvégi Vásárhelyi Forgatagon, ahol Jakab Orsolya vendégei Tánczos Barna környezetvédelmi miniszter, Domokos Csaba biológus, a Milvus Csoport Egyesület tagja, valamint Bőjtke-Beyer Barna, az Erdélyi Kárpát Egyesület alelnöke voltak.

Menyhárt Borbála

Július végén fogadta el a kormány a medvék eltávolítását szabályozó sürgősségi rendeletet, amelynek értelmében azonnal eltávolítható lesz minden olyan nagyvad, amely a településeken belül veszélyezteti a lakosságot. A kormányrendelet előírja, hogy minden önkormányzatban megalakul egy sürgősségi beavatkozó csapat, amit a polgármester, esetenként az alpolgármester vezet, tagjai pedig a helyi csendőrség képviselői, a helyi vadásztársaság vagy vadászegyesület szakszemélyzete, valamint egy állatorvos. Ők azok, akik a szakmai vélemények alapján meghozzák a döntést a jogszabály értelmében az azonnali eltávolítás módjáról, amely háromféle lehet: a nagyvad elhajtása, altatása és áthelyezése, valamint az eutanázia vagy kilövés. Az elaltatott és áthelyezett példányokra nyomkövető nyakörv kerül, amit a környezetvédelmi szaktárca költségvetéséből fedeznek.

A Vásárhelyi Forgatagon megtartott kerekasztal-beszélgetésen Tánczos Barna környezetvédelmi miniszter rámutatott, racionálisan közelítve a problémához, érthetően, hogy miért ellenezné valaki, hogy lakott területen azonnal fellépjenek, amennyiben medvét észlelnek az utcán, a tömbházak között, a gazdaságban, az istállóban. Ahol nem a természetes életterében tartózkodik a medve, ott a problémát meg kell oldani.

Domokos Csaba, a Milvus medvékkel is foglalkozó szakembere kifejtette, az, hogy az utóbbi időben talán kevesebbet hallani róluk az egyes településeken, valószínűleg azzal magyarázható, hogy jelen pillanatban rengeteg táplálék van, ami elérhető számukra, érik a gyümölcs, a kukorica, tehát van amit egyenek. A kérdésre, hogy hogyan jutottunk oda, hogy mindennapos a medve jelenléte a lakott településeken, a biológus elmondta, vannak helyek, ahol ez a folyamat nem most kezdődött el, például Tusnádfürdőn a nyolcvanas években is így volt, ő már akkor, gyerekként figyelte őket a szállodák közelében, a városban. Hasonló a helyzet például a Prahova völgyében is, ahol az állatok rendszeresen bejárnak a településekre.

Bőjtke-Beyer Barna természetjáró hozzátette, nem feltétlenül állja a helyét a kijelentés, hogy az utóbbi hetekben eltűntek volna a medvék a lakott területekről, ugyanis egészen friss adatok szerint környékünkön is naponta 4-5 vadállattal kapcsolatos bejelentés érkezik a sürgősségi segélyhívó központhoz.

A tendenciát kellene látni

A Romániában élő medvepopuláció nagyságára vonatkozó kérdés kapcsán elhangzott, hogy ez az utolsó becslések szerint 6500-7000 körülire tehető. Domokos Csaba rámutatott, az elképzelés az volt, hogy a különböző vadgazdálkodók az ország területén, többé-kevésbé összehangoltan, viszonylag rövid időn belül megpróbálják felmérni a medveállományt, és ezzel párhuzamosan a többi nagyragadozót is. A gond az, hogy erre igazából soha nem létezett módszertan, nincs lezöngelve, hogy milyen terepet járjanak be, hogyan mérik be a nyomokat, évről évre ugyanazokat a „transzekteket” nézik-e meg. Önmagában az adatok összesítése is problémás volt, erre sincs módszertan.

– Mindig az jut eszembe erről a nyomszámlálási módszerről, mintha egy strandon próbálnánk meg a homokban hagyott nyomok alapján felbecsülni, hogy hány ember volt kint a víz partján aznap. Vannak más módszerek is erre, amelyek sokkal pontosabb adatokat szolgáltathatnak, és ha jól értettem, hamarosan készül is egy ilyen felmérés, ami hatalmas előrelépés lenne. Én azonban óvatosan kezelném azokat az eredményeket is, amelyek ugyan egyértelműen pontosabbak lesznek, mint amivel eddig az ország rendelkezett, ugyanis akár kétezer medvét számolnak meg genetikai minták alapján, akár tizenötezeret, ez önmagában még nem sokat jelent, ennél több következtetést ebből így önmagában nem tudunk levonni. Olyan információkat kellene tudnunk, hogy pontosan mi a táplálékának összetétele, hogyan használja az élőhelyét, hány egyed születik, hány pusztul el egy évben, és ezek az adatok nálunk hiányoznak. Akármilyen pontos lesz majd az a szám, úgyis becslés lesz, és úgy lenne értelme, ha hosszú távon követhető lenne ennek az alakulása, mert így tudnánk következtetéseket levonni, hogy például az állomány stabil-e vagy növekszik, és ehhez lehetne a különféle intézkedéseket alakítani – fejtette ki a szakember.

Tánczos Barna úgy véli, az egyik

legnagyobb mulasztás, hogy az elmúlt években nem voltak ilyen felmérések. Minden országban, ahol akcióterv készült a medvepopuláció-menedzsmenttel kapcsolatosan, folyamatosan ugyanazokban a térségekben, ugyanazon időszakokban, szakemberek bevonásával megtörténik ez a becslés. Sehol nincs medveszámlálás, mert megszámlálni őket lehetetlen, vadállatról beszélünk, a természetes életterükben nem lehet egyenként megszámlálni őket. A becslés pedig akkor hihető, ha van mögötte szakmai érv és módszertan.

Régiókra kell bontani az országot a medvepopuláció tekintetében

A miniszter szerint a genetikai alapú felmérést követően az első lépésként régiókra kell bontani az országot a medvepopuláció szempontjából. Ez így működik minden országban. Vannak ugyanis régiók, ahol nagy a sűrűség, a tapasztalat az, hogy a bejelentett problémák, károk, a 112-re befutott segélyhívások nem egyforma intenzitással érkeznek az egész országból, de akár egy megyén vagy környéken belül sem. Például Kovászna megyében is vannak települések, ahol nagyon nagy a probléma, ahol folyamatosan medvekárokat, -támadásokat jeleznek, ugyanakkor akadnak ezektől alig három-négy falunyira fekvő települések, ahol nincs gond. Ezért nem lehet általános érvényű megoldásokkal előrukkolni, sem pedig általános következtetéseket levonni – hangsúlyozta Tánczos Barna.

Domokos Csaba hozzátette, teljes mértékben egyetért azzal, hogy régiókra kell osztani az országot, hiszen vannak helyek, ahol sok a medve, de olyanok is, amelyek élőhely szempontjából kiválóak, de ennek ellenére nagyon kevés medve él ott.

Az állatok áthelyezése kapcsán a miniszter elmondta, ez mint helyi problémamegoldó eszköz megoldás lehet, ellenben egyre több olyan példát és véleményt hallani a különböző országokból, hogy nem oldja meg igazából a felmerülő problémákat. Véleménye szerint akkor van értelme ennek, ha az áthelye-

zéskor megfelelő nyomkövető rendszerrel látják el a példányokat, hogy rálátásuk legyen arra, hogy az áthelyezett medve behatolt-e egy ottani gazdaságba, vagy rátámadt-e valakire. Ezért is szerepel a sürgősségi kormányrendeletben a nyomkövető.

Domokos Csaba szerint nem lehet minden esetben áthelyezni a medvéket, viszont vannak bizonyos dolgok, amelyeket ha betartanak, ezeknek az áthelyezéseknek a sikerességét jelentősen lehet növelni.

– Két fontos dolog van, az egyik az, hogy messze vigyük, hatvan kilométernél távolabbra, erre vonatkozóan komoly kutatások vannak az Államokban. A másik, hogy úgy mond traumatiszáljuk az állatot, hogy újra megtanuljon félni az embertől. Mi úgy szoktunk eljárni, hogy vasketrecbe fogjuk be, és spray-vel fújjuk le, mielőtt elaltatnánk. Az Államokban kiképzett kuttyákat engednek neki, így félemlítik meg, mielőtt elengedik. Az áthelyezésekkel kapcsolatos kutatások azt mutatják, ha ez a két feltétel teljesül, az esetek több mint felében az áttelepítés sikeres – mutatott rá.

Tánczos Barna elismerte, oda jutottunk, hogy a medvének nincs negatív tapasztalata az emberrel, azon túl, hogy a csendőrség szíriánakkal próbálja elijeszteni, a településen belül senki nem bánthatja az állatot. Ha ez sokáig így folytatódik, továbbra is keresni fogja a méhészteket, gyümölcsösöket, mezőgazdasági területeket. A védekezési lehetőségek közül szó esett egyebek mellett a villanypásztorról, amely nagy valószínűséggel meg tudja védeni a mezőgazdasági kultúrákat, de vannak helyzetek, amikor nem hatásos. A miniszter megjegyezte, látott már egyméteres sáncot a villanypásztor alatt, azon járt be minden este a kukoricatáblára a medve, de olyat is, amit szaladás közben szakított el a nagyvad.

A medvekérdés, medvepopuláció kapcsán sok szó esik az országban egy-egy régióban a természet eltarthatóságáról. Azonban a szakemberek egyetértettek abban, hogy talán ami ennél is fontosabb, az a társadalom elfogadóképessége. A legnagyobb veszély ugyanis abban rejlik, ha az emberek a saját kezükbe veszik a probléma megoldá-

sát, és orvvadászattal, valamint a nagyvadak mérgezésével próbálnak megszabadulni tőlük.

Büntetni kellene az útszéli medvevetést

Bőjtke-Beyer Barna arra hívta fel a figyelmet, hogy minisztériumi szinten kellene fellépni a medvére épülő turizmus ellen, hiszen gyakori, hogy jó pénzért turistacsoportokat visznek a medvék közelébe, és ilyen körülmények között ne csodálkozzunk, hogy az megszokja az ember közelségét, a ricsajt, a zajt, az emberszagot.

Ennek kapcsán Tánczos Barna kifejtette, a medvére alapuló turiszticalogató programokat, medveleket, etetések szabályozni kell, másrészt szigorúan büntetni az útszéli medvevetést, illetve azokat az önkormányzatokat, amelyek nem tesznek semmit azért, hogy a településen ne tornyosuljon hulladék-kupac esténként, ahol a medvék kedvükre falatozhatnak.

Sokan mondtak le a túrázásról

Miközben környékünkön, a székelyföldi megyékben is igen gyakoriak a medve jelenlétét jelző segélyhívások, Bőjtke-Beyer Barna, az EKE alelnöke szerint a természetjáróknak az utóbbi időben sem okozott különösebb gondot a nagyvad, nem találkoztak többször vele, mint régebben. Viszont elismerte, a sajtóban rendszeresen napvilágot látó medvehírek hatására sokan, akik korábban lelkes természetjárók voltak, félnek elindulni túrázni vagy kutyájukkal az erdőben sétálni. A természetjáró azt tanácsolja, az erdőbe lehetőleg többen menjünk, és ajánlott zajt csapni, vihetünk magunkkal sípót, csengőt. Ha medvét észlelünk a közelben, de az még nem látott meg minket, menjünk más irányba, ha pedig észrevett, akkor se kezdjünk rohanni, ne másszunk fára, hanem lassan próbáljunk hátrálni. Amennyiben közelíteni kezd, áldozzuk fel a hátizsákunkat, ha élelem is van benne, remélhetőleg arra fókuszál majd az állat, és addig egérutat nyerrünk. Domokos Csaba továbbá azt ajánlja a rendszeres túrázóknak, hogy szerezzenek be medvespray-t, ami igen hatásos. Egy nagyon jó minőségű 250 lejbe kerül, és vadász-, illetve kirándulófelszereléseket forgalmazó boltokban lehet megvásárolni.

Fotó: a Forgatag Facebook-oldala

A csoportelsőség a tét az angolok ellen

Az Eb-ezüstérmes Anglia ellen folytatja a világbajnoki selejtezősorozatot ma este (21.45 óra, TV: M4 Sport, DigiSport 1) a magyar labdarúgó-válogatott, a mérkőzés tétje pedig a csoportelsőség.

Mindkét gárda számára alapvetően jól sikerült a nyári Európa-bajnokság, jó formájukat mutatja, hogy az angolok 13 találkozó óta veretlenek, míg a magyarok legutóbbi 14 meccsükből csupán egyet vesztek el.

Marco Rossi szövetségi kapitány együttese azért is reménykedhet bravúros pontszerzésben, mert az Eb-hez képest erősödött azzal, hogy Szoboszlai Dominik felépült sérüléséből. Emellett Sallói Dániel bombaformában futballozik az amerikai bajnokságban, de az új idényben már szintén szerzett gólt Sallai Roland, Schäfer András és a csapatkapitány Szalai Ádám is. Ami komoly fejtörést okozhat az olasz szakvezetőnek, hogy kivel helyettesítse az eltiltott Nagy Ádámot.

Amennyiben az esélyesebb angolok begyűjtik a három pontot a telt házas Puskás Arénában, akkor meglépnek a csoport valamennyi tagjától, azaz komoly lépéselőnybe kerülnek a vb-részvételt jelentő első hely megszerzésében, a magyarok pedig – a csoport többi eredményétől függően – visszacsúszhatnak a harmadik pozícióba. A döntetlennel ugyanakkor nyílt maradna a küzdelem, mert ugyanúgy mindössze két pont lenne a különbség az angolok és a magyarok között, mint eddig, egyúttal az lehetőséget adna a lengyelek és albánok számára a felzárkózásra. A hazai győzelem viszont azt eredményezné, hogy a magyar válogatott átvenné a vezetést a csoport élén.

A csoportban még egy fontos mérkőzést

rendeznek, ugyanis a negyedik lengyelek a harmadik albánokat fogadják. A párharc vesztese kifejezetten nehéz helyzetbe kerül, mivel lemarad az első két helyért folyó küzdelemben. A hatos harmadik összecsapásán a két miniállam, az egyaránt nulla pontos Andorra és San Marino csapata találkozik egymással.

A csoportból az első helyezett jut ki a 2022-es, katarai világbajnokságra, a második pedig pótselejtezőt játszhat a részvételeért. A magyar válogatottnak a pótselejtezőre még akkor is van esélye, ha a második helyet sem sikerül megszereznie, mivel tavaly ősszel megnyerte a kvartettjét a Nemzetek Ligája másodosztályát jelentő B divízióban. Az NL-ből ugyanis a két legjobb olyan csoportgyőztes csatlakozik a pótselejtező mezőnyéhez, amely a vb-selejtezők során nem végez az első két helyen. A 12 csapat egymérkőzéses elődöntő-döntő rendszerben küzd majd meg a fennmaradó helyekért.

A magyar csapat a labdarúgó-szövetség telki edzőközpontjában készül a mérkőzésre. Fotó: az MLSZ honlapja

A sérült Tănase biztosan nem játszik Izland ellen

Biztosan nem erősítheti a román csapatot Florin Tănase a soron következő világbajnoki selejtező mérkőzéseken. A labdarúgó 1. liga hétvégi fordulójában lesérült futballista ugyan jelentkezett a válogatott keretnél, és hétfőn részt vett a számára előírt szakorvosi rendelésben. Itt megállapították, hogy az FCSB játékosának sérülése nem jön rendbe az Izland elleni találkozóig, de még az utána következőkig sem. Ezért a csapat kerete 25 főre fogyatkozott.

A román csapat ma este háromnegyed 10-től Izlandon játszik. A mérkőzést a Pro TV élőben közvetíti.

Southgate és Grealish is dicséri Marco Rossi csapatát

Az angol labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya, Gareth Southgate és az együttes középpályása, Jack Grealish is dicsérte a magyar nemzeti csapatot. A tréner és a futballista az M4 Sportnak adott kedden exkluzív interjút.

„A magyarok ellen nagyon nehéz játszani, nehéz helyzetekig eljutni” – méltatta az ellenfelet a tréner, aki a rivális erőnei között a gárda szellemiségét, taktikai felkészültségét, kiváló védekezését dicsérte többek között. A csapatból pedig Szoboszlai Dominikot említette mint az együttes egyik legjobbját, aki most tért vissza hosszú sérüléséből.

Jack Grealish kiemelte: a magyar válogatott az Európa-bajnokságon kemény csoportban ért el remek teljesítményt. Hozzáfűzte, a Puskás Aréna légköre sem fogja megkönnyíteni a csütörtöki vb-selejtezőt számukra, és izgatottan várja az összecsapást a vélhetően telt házas stadionban, amelyben még nem lépett pályára.

A tabella

1. Anglia	3	3	0	0	9-1	9
2. MAGYARORSZÁG	3	2	1	0	10-4	7
3. Albánia	3	2	0	1	3-2	6
4. Lengyelország	3	1	1	1	7-5	4
5. Andorra	3	0	0	3	1-8	0
6. San Marino	3	0	0	3	0-10	0

Kiegészült a Sirius kerete

Bálint Zsombor

A hármas poszton játszó amerikai Tanita Allen leigazolásával kiegészült a Marosvásárhelyi Sirius női kosárlabdacsapatának a kerete. A 178 cm magas dobóhátvéd a dán Amager csapatától érkezik Marosvásárhelyre, ahol 2020-ig, a koronavírus-járvány bekövetkezéséig játszott.

A chicagói születésű Tanita Allen a DePaul kollégiumban kosárlabdázott 2018-ig, profi pályafutása megkezdése előtt, ahol a legjobb évében átlagban 9,3 pontot szerzett mérkőzésenként, 41,8%-os dobóhatékonysággal és 4,6-os lepattanóátlaggal.

Allen a negyedik légiós a keretben a center Da'Lishia Griffin, az irányító Ruth Sherill és az alacsonybedobó Sólyom Sára mellett, és a klub vezetősége nem is kíván továbbiakat szerződtetni az új idényre.

A Sirius egy év kényszerszünet után tér vissza a női bajnoki élvonalba, azzal a célkitűzéssel, hogy a bajnoki rangsor első felében végezzen. A csapatot a Sirius-kupáért kiírt tornán láthatják majd először pályára lépni. A hivatalos idény szeptember végén rajtol, a programot még nem véglegesítették, csak annyit lehet tudni, hogy elsőként a Románia-kupa mérkőzéseit játsszák le.

Fotó: a marosvásárhelyi klub közösségi oldala

Európai focikörkép

* 3. forduló: Wolverhampton – Manchester United 0-1, Tottenham – Watford 1-0, Burnley – Leeds United 1-1, Liverpool – Chelsea 1-1, Newcastle United – Southampton 2-2, Brighton & Hove Albion – Everton 0-2, West Ham United – Crystal Palace 2-2, Norwich – Leicester 1-2, Aston Villa – Brentford 1-1, Manchester City – Arsenal 5-0. Az élcsoport: 1. Tottenham 9 pont, 2. West Ham United 7, 3. Manchester United 7.

* Spanyol La Liga, 3. forduló: Atlético Madrid – Villarreal 2-2, Betis – Real Madrid 0-1, Celta Vigo – Athletic Bilbao 0-1, FC Barcelona – Getafe 2-1, Cádiz – Osasuna 2-3, Elche – Sevilla 1-1, Valencia – Alavés 3-0, Rayo Vallecano – Granada 4-0, Mallorca – Espanyol 1-0, Real Sociedad – Levante 1-0. Az élcsoport: 1. Real Madrid 7 pont, 2. Sevilla 7, 3. Valencia 7.

* Olasz Serie A, 2. forduló: Udinese – Venezia 3-0, Hellas Verona – Inter 1-3, Atalanta – Bologna 0-0, Lazio – Spezia 6-1, Fiorentina – Torino 2-1, Juventus –

Empoli 0-1, Genoa – Napoli 1-2, Sassuolo – Sampdoria 0-0, AC Milan – Cagliari 4-1, Salernitana – AS Roma 0-4. Az élcsoport: 1. Lazio 6 pont, 2. Inter 6, 3. AS Roma 6.

* Német Bundesliga, 3. forduló: Bayern München – Hertha BSC 5-0, Borussia Dortmund – Hoffenheim 3-2, Wolfsburg – RB Leipzig 1-0, Union Berlin – Mönchengladbach 2-1, VfB Stuttgart – Freiburg 2-3, Mainz – Greuther Fürth 3-0, Augsburg – Bayer Leverkusen 1-4, Arminia Bielefeld – Eintracht Frankfurt 1-1, 1. FC Köln – Bochum 2-1. Az élcsoport: 1. Wolfsburg 9 pont, 2. Bayer Leverkusen 7, 3. Bayern München 7.

* Francia Ligue 1, 4. forduló: Clermont – Metz 2-2, Troyes – AS Monaco 1-2, Nantes – Lyon 0-1, Nice – Bordeaux 4-0, Olympique Marseille – St. Etienne 3-1, Lille – Montpellier HSC 2-1, Strasbourg – Brest 3-1, Lens – Lorient 2-2, Angers – Stade Rennes 2-0, Reims – Paris St. Germain 0-2. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 12 pont, 2. Angers 10, 3. Clermont 8.

Album formájában is megjelent a magyar futball történetét bemutató fotósorozat

A KÖRKÉP címmel album formájában is megjelent a magyar futball történetét a Puskás Aréna negyedik szintjén 126 képből bemutató fotósorozat.

A gyűjtemény hűen reprezentálja a magyar futball sikereket és nagy egyéniségekben gazdag történetét. A képek Skardelli György főtervező által megálmodott, stilizált montázsok formájában láthatók a díszpályólok emeletén lévő körfolyosó falán.

A kiadó Magyar Sportújságírók Szövetségének (MSÚSZ) elnöke, Szöllösi György elmondta, mivel a monumentalitásában is lenyűgöző körkép ritkán és kevesek számára csodálható meg, ezért gondoltak arra,

hogy album formájában is megjelentetik a 126 képből álló gigantikus kiállítást, amelyet a Puskás Arénában 951 lépéssel lehet körbejárni.

„A szám természetesen jelképes, ugyanis ennyi hivatalos mérkőzést játszott könyvünk nyomdába adásáig a magyar labdarúgó-válogatott” – fűzte hozzá az MSÚSZ elnöke.

A több mint 300 oldalas kiadványban nemcsak a létező montázsok és az eredeti képek találhatóak meg, hanem a szerkesztők mindegyikhez szöveges kiegészítést írtak a keletkezésük körülményeiről és a rajtuk szereplő jelenetekről, szereplőkről.

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó	• Prefektúra	- 0265/266-801
- információ	• RDS-RCS	- 0365/400-401
- általános		- 0365/400-404
• Központosított ügyelet	• Áramszolgáltató vállalat	- 0800-801-929
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD,	- vidék	- 0265/929
Csendőrség, Mentőállomás):	• Delgaz Grid	- 0265/200-928
112		- 0800/800 928
• Rendőrség	• Aquaserv:	
- 0265/202-305	- hideg víz-csatorna	- 0265/215-702
• SMURD (betegekkel	- közönségszolgálat	- 0265/208-888
kapcsolatos információk)	- központ	- 0265/208-800
- 0265/210-110		- 08008 208-888
• Sürgősségi szolgálat:	• Fogyasztóvédelmi hivatal	- 0265/254-625
- gyermekeknek	• Vasútállomás	- 0265/236-284
- 0265/210-177	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés	
Marosvásárhelyi	(0-24 óra), professzionális balzsamozás	
Polgármesteri Hivatal	Nemzetközi halottszállítás	- 0265/215-119
- 0265/268-330		- 0744-282-710
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS,	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0265/263-865
otthongondozó szolgálat,	koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
8-16 óra között:	koszorúk	- 0745-606-269
0736-883-110	és halottszállítás	- 0758-047-604
	• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442
		- 0265/262-907
• Optika-Optofarm		
- 0265/212-304		
- 0265/312 436		
- 0265/250-120		
- 0265/263 351		
• Optolens szemsebészet		
- 0265/263-351		
• Marmed		
- 0265/250-344		
járóbeteg-rendelő:		
- 0756-468-658		
- 0729-024-380		
Labor		
- 0751-114-307		
e-mail: marmed@marmed.ro,		
www.marmed.ro		
• Dora Optics		
- 0733-553-976		
• Dora Medicals		
- 0265/212-971		
• Radiológia, echográfia		
Dr. Jeremiás István		
- 0265/222- 446		
• Emma vendéglő,		
- 0740-083-077		
hidegtájak készítése		
- 0365/404-664		

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es telefonon.

Franciaországban több százezer teszteredmény hozzáférhetővé vált az interneten

Franciaországban egy informatikai védelmi hiba miatt több mint 700 ezer ember személyes adatai és koronavírus-tesztjeinek eredményei hónapokig hozzáférhetőek voltak az interneten – írta meg kedden a Medipart tényfeltáró portál.

A lap úgy tudja, hogy a France-test internetes oldalán egy mindenki számára hozzáférhető fájlban megtalálható volt az a jelszó, amellyel péntekig hozzáférhető volt több mint 700 ezer ember neve, születési dátuma, lakcíme, telefonszáma, társadalombiztosítási száma, e-mail-címe és teszteredménye.

A France-test egy januárban létrehozott internetes oldal, amelyen keresztül a gyógyszertárak feltölthetik az általuk elvégzett koronavírus-tesztjeinek eredményeit a hivat-

los szűrési tájékoztató rendszerbe. Ez utóbbi, biztonságos internetes nyilvántartást decemberben a párizsi közkórházak igazgatósága hozta létre annak érdekében, hogy minden koronavírus-teszt-eredményt egy helyen rögzítsenek, és így minden pozitív esetről tudomása legyen az egészségügyi hatóságoknak a kontaktszemélyek megtalálásához – jelezte internetes oldalán az egészségügyi tárca.

Miután a központi nyilvántartási platform nem túl gyors, a gyógyszertárak inkább közvetítő rendszereket használnak a náluk végzett tesztek eredményeinek feltöltésére. Egy ilyen a France-test, amely egy eurót számol fel minden feltöltésért a Mediapart szerint.

Az egészségügyi minisztérium vasárnap arról tájékoztatta a gyógyszertárakat e-mailben, hogy az álta-

luk használt informatikai rendszerből közvetlenül is fel lehet tölteni az adatokat a központi nyilvántartásba, a France-test viszont egyelőre erre nem kapott engedélyt, jöllehet a cég már beadott ilyen irányú kérelmet az egészségügyi hatóságokhoz.

„Hetek óta jelezzük a hatóságoknak, hogy számos cég jelentkezett mint hivatalos közvetítő a gyógyszertárak munkájának megkönnyítésére a központi nyilvántartás eléréséhez” – mondta az AFP hírügynökségnek Philippe Besset, a francia gyógyszertári szakszervezetek szövetségének elnöke. „Muszáj, hogy a hatóságok biztosítsanak számunkra megfelelő eszközöket az adatok felvitelére a mi biztos és jóváhagyott nyilvántartásunkból a központi nyilvántartásba” – tette hozzá.

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

A PAVING SOLUTIONS bővíti csapatát, ÉPÍTKEZÉSBEN JÁRTAS SZAKEMBERET és SEGÉDMUNKÁST alkalmazunk. A megfelelő munkatárs versenyképes bérezésre, jó munkakörülményekre számíthat. Részletek a 0747-888-559-es telefonszámon. (65865-I)

A TIMKO pékség alkalmaz MUNKATÁRSAT A TERMELÉSBE. Tapasztalat nem szükséges, szívesen betanítunk. Érdeklődni a következő telefonszámon lehet: 0756-128-307. (-I)

KFT. RAKTÁRI MUNKÁST alkalmaz. Tel. 0721-458-860. (-I)

A TORDAI CÉG alkalmaz MÉSZÁROST és KARBANTARTÓT. Érdeklődni a 0744-644-026-os telefonszámon. (22769-I)

A MAROSSZENTGYÖRGYI GASTROMETAL magáncég CNC-GÉPKEZELŐ SZAKEMBEREKET és SEGÉDMUNKÁSOKAT alkalmaz. Érdeklődni a következő telefonszámon lehet: 0728-328-881, az önéletrajzokat a jobs@gastrometal.ro e-mail-címre várják. (-I)

Szováta Város Polgármesteri Hivatala hirdeti:

A 286/2011-es számú módosított és utólagosan kiegészített kormányhatározat alkalmazási keretszabályzatának 7. számú cikkelye első bekezdésében előírt, a meghatározott, valamint a meghatározatlan időtartamra meghirdetett szerződéses állások esetében érvényes általános feltételeket teljesítő jelentkezőknek Szováta Város Polgármesteri Hivatala (adószám: 4436895) a tudomására hozza, hogy **versenyvizsgával felvesz a bölcsődébe**

- négy dajkát
- egy szakácsot

A beiratkozási dossziét a Szováta Polgármesteri Hivatal Fő út 155. szám alatti székhelyén, a 4-es számú irodában kell benyújtani a hirdetésnek Románia Hivatalos Közlönye III. részében való megjelenését követő 10 munkanapon belül, az alábbi dokumentumokkal:

- az intézmény vezetőjének címzett, a részvételi szándékot tartalmazó kérvény
- a személyi igazolvány másolata
- a tanulmányokat és a szakosodást igazoló iratok másolata
- munkakönyv vagy esetenként a szolgálati időt, és/vagy a szakmai gyakorlatot bizonyító igazolás másolatai
- erkölcsi bizonyítvány
- a családorvos által kibocsátott, a megfelelő egészségi állapotot alátámasztó orvosi igazolás
- önéletrajz.

A versenyvizsgán való részvételhez a jelentkezőknek teljesíteniük kell a 2011. évi 286 sz. kormányhatározat 3. cikkelye első fejezetének előírásait.

A versenyvizsgán való részvétel és a megüresedett állások elfoglalásának sajátos feltételei:

1. Dajka:

- középfokú végzettség érettségi diplomával
- legalább 3 év szolgálati idő
- tapasztalat a szakmában: legalább 3 év.

2. Szakács:

- általános iskolai vagy középfokú végzettség érettségi diplomával
- szolgálati idő legalább 10 év
- tapasztalat a szakmában: legalább 10 év.

A versenyvizsga három szakaszból áll:

- 1) A dossziék kiválasztása, a beiratkozási határidőt követő 2 munkanapon belül.
- 2) Írásbeli vizsga szeptember 24-én 10 órától a Szováta Polgármesteri Hivatal székhelyén.
- 3) Interjú szeptember 27-én 11 órától a polgármesteri hivatal székhelyén.

A versenyvizsga eredményét az intézmény hirdetőtábláján függesztik ki az interjút követő 3 munkanapon belül.

A versenyvizsgához szükséges könyvészet jegyzékét az intézmény székhelyén függesztik ki.

Bővebb felvilágosítás

a 0265/570-218 (115-ös mellék) telefonszámon.

Fülöp László Zolt polgármester

A hirdetési rovatban
megjelent közlemények,
reklámok tartalmáért
a hirdetésfeladó
vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

RABLAPROGRAMBA illő autót vásárolnék. Az elszállítását és forgalomból való törölését vállalom. Tel. 0748-882-828. (12914-I)

LAKÁS

KIADÓ 3 szobás, I. osztályú, 2 fürdőszobás, felszerelt és bebútorozott tömbházlakás. A tömbház alatt pince és garázs. Bére: 400 euró/hó. Érdeklődni a 0745-623-250-es telefonszámon, 8-20 óra között. (sz.-I)

ELADÓ 2 szobás, I. osztályú, külön bejáratú, földszinti, 50 m²-es lakosztály felújítandó állapotban a N. Bălcescu u. 31. szám alatt, 2-es ajtó. Enyhén alkudható. Tel. 0770-904-216. (12880-I)

MINDENFÉLE

KÉSZÍTÜNK, szerelünk: külső műanyag redőnyöket, szalagfüggönyöket, harmonikaajtókat. Tel. 0744-121-714, 0265/218-321, 0766-214-586. (12852)

FÜNYÍRÁST, kerttakarítást, favágást vállalok. Tel. 0747-634-747. (12835-I)

MEGEMLÉKEZÉS

„Ha emlegettek, köztetek leszek, szeressétek egymást, ahogy én szerettelek. Ne sírjatok, én már nem szenvedek, a fájdalom az, hogy nem lehetek veletek. Búcsúztam volna, de erőm nem engedte, csak a szívem súgta halkán: isten veletek.”
Soha el nem múltó fájdalommal emlékezünk a nagyszármási születésű MIKLEA ERZSÉBETRE halálának 20. évfordulóján. Drága, szép emléket szívében őrizi fia, István, menyje, Hajni, unokái: Csongor és Biborka. (12980-I)

ELHALÁLOZÁS

Fájdalommal, megtört szívvel tudatom, hogy a szeretett, drága férjem,

ANDRÁSI VIKTOR

életének 68. évében súlyos szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetésére szeptember 2-án, csütörtökön du. 3 órakor kerül sor a székelysárdi ravatalozónál, és innen a családi sírkertben helyezük örök nyugalomra Jehova tanúi szertartása szerint. Szomorú szívvel búcsúzik tőle szerető felesége, Magdus. Örökre szívemben őrizlek! (12981-I)

Fájdalomtól megtört szívvel búcsúzom szeretett nagybátyámtól, ANDRÁSI VIKTORTÓL. Emléked örökre szívünkben őrizük. Évi és fia, Szilárd. (12981-I)

Szomorú szívvel tudatom, hogy szeretett keresztapám, ANDRÁSI VIKTOR türelemmel viselt betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Szívünkben örökké élni fogsz. Keresztlányja, Anna és barátja, Zoli. (12981-I)

Szomorú szívvel búcsúunk drága nagybátyánktól, sógortól, ANDRÁSI VIKTORTÓL. Emléked örökké élni fog. Sógornője, Piri és a Jankovits család. (12891-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szerető feleség, drága édesanya, nagymama, anyós, testvér, rokon és jó barát, DEMETER ZSUZSÁNNA szül. Nemes életének 81., házasságának 62. évében, augusztus 31-én, türelemmel viselt betegség után csendesen megpihent. Temetése 2021. szeptember 3-án 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Gyászoló szerettei. (12985-I)

RÉSZVÉTNILVÁNÍTÁS

Szomorú szívvel búcsúunk kedves barátunktól, dr. SZALAY LÁSZLÓTÓL. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Jácint, Sanyi és Emőke családjukkal. (p-I)

Őszinte részvétünk Demeter Károlynak szeretett FELESÉGE elvesztése miatt. Osztozunk fájdalmában, mellette vagyunk gyászában. A Nagy család. (sz-I)

10% KEDVEZMÉNY
napszemüveg-keretekre
(Az ajánlat a kupon bemutatásával érvényes!)

MAROSVÁSÁRHELY (KÖZPONT) P-ța Mărășești, nr. 21. 0733 553 976	MAROSLUDAS Str. B-dul 1 Dec. 1918. nr. 7. 0735 786 853	MEDGYES Str. Pompierilor nr. 4 0735 830 678
MAROSVÁSÁRHELY (TUDOR) B-dul 1 Dec. 1918, nr. 126. 0755 088 379	NYÁRÁDSZEREDA Str. Pompierilor, nr. 1. 0733 553 973	DICSŐSZENTMÁRTON Str. Victoriei, nr. 21. 0736 386 353
SZÁSZRÉGEN (CARDINAL) Cardinal Alexandru Todea, nr. 25/A 0728 908 856	SZÁSZRÉGEN (LIBERTĂȚII) B-dul Libertății 12/2 0733 553 971	

A Marosvásárhelyi Transilvania Repülőtér versenyvizsgával alkalmaz két gépkocsivezetőt speciális haszonjárműre. A munkakör COR-kódja: 833204. A versenyvizsga időpontja: szeptember 15., 10 óra. Bővebb tájékoztatás a www.transylvaniaairport.ro honlapon vagy a 0265-328-888-as telefonszámon.

Mesterfogás
Badics Petrával

APRILIS 4-TŐL
MINDEN VASÁRNAP 20 ÓRÁTÓL
AZ ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIO MŰSORÁN

therezia
Mezőpaniti tejtermékek...

ROMEXPO-Târguri și Expoziții

A Maros Megyei Kereskedelmi és Iparkamara az egyetlen képviselői szerv Maros megyében, amelynél fel lehet iratkozni a ROMEXPO RT. által szervezett országos és nemzetközi kiállításokra.

Tájékoztatás és feliratkozás a megyei kereskedelmi és iparkamara marosvásárhelyi székhelyén: Városháza u. 1. szám, vagy a 0265/269-218-as telefonszámon, vagy a 0265/269-219-es faxszámon, vagy az office@cciams.ro e-mail-címen.

A Maros Megyei Kereskedelmi és Iparkamara az egyetlen képviselői szerv Maros megyében, amely feliratkozókat fogad a ROMEXPO RT. által szervezett országos és nemzetközi kiállításokra.

A ROMEXPO-vásárok és -kiállítások programja:

Szeptember:
szeptember 23–26.: COSMETICS BEAUTY HAIR – kozmetikai, testápolási és fodrászati termékek és berendezések nemzetközi kiállítása

szeptember 23–26.: BIFE-SIM – nemzetközi bútortermékek, berendezések és tartozékok vására

Október:
október 14–16.: DENTA II – orvosi és fogtechnikai termékek és berendezések nemzetközi kiállítása
október 27–31.: INDAGRA – mezőgazdasági, kertészeti, szőlőtermesztési és állattenyésztési termékek és berendezések nemzetközi vására

október 27–31.: INDAGRA FOOD – nemzetközi élelmiszeripari vásár

November:
november 11–14.: TTR II – Románia turisztikai vására

Tájékoztatás és feliratkozás a megyei kereskedelmi és iparkamara marosvásárhelyi székhelyén: Városháza u. 1. szám vagy a 0265/269-218-as telefonszámon, vagy a 0265/269-219-es faxszámon, vagy az office@cciams.ro e-mail-címen.

RexoGold
a te zálogházad

Str. Frantz Liszt nr. 11
Telefon: 0265 - 25.11.11
Mobil: 0748 - 25.11.11
www.rexogold.ro

NON STOP
állunk rendelkezésedre!

r.a.d.i.o
gaga

www.radiogaga.ro

Spălătorie și detailing auto
Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
- szőnyegmosás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.
Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM